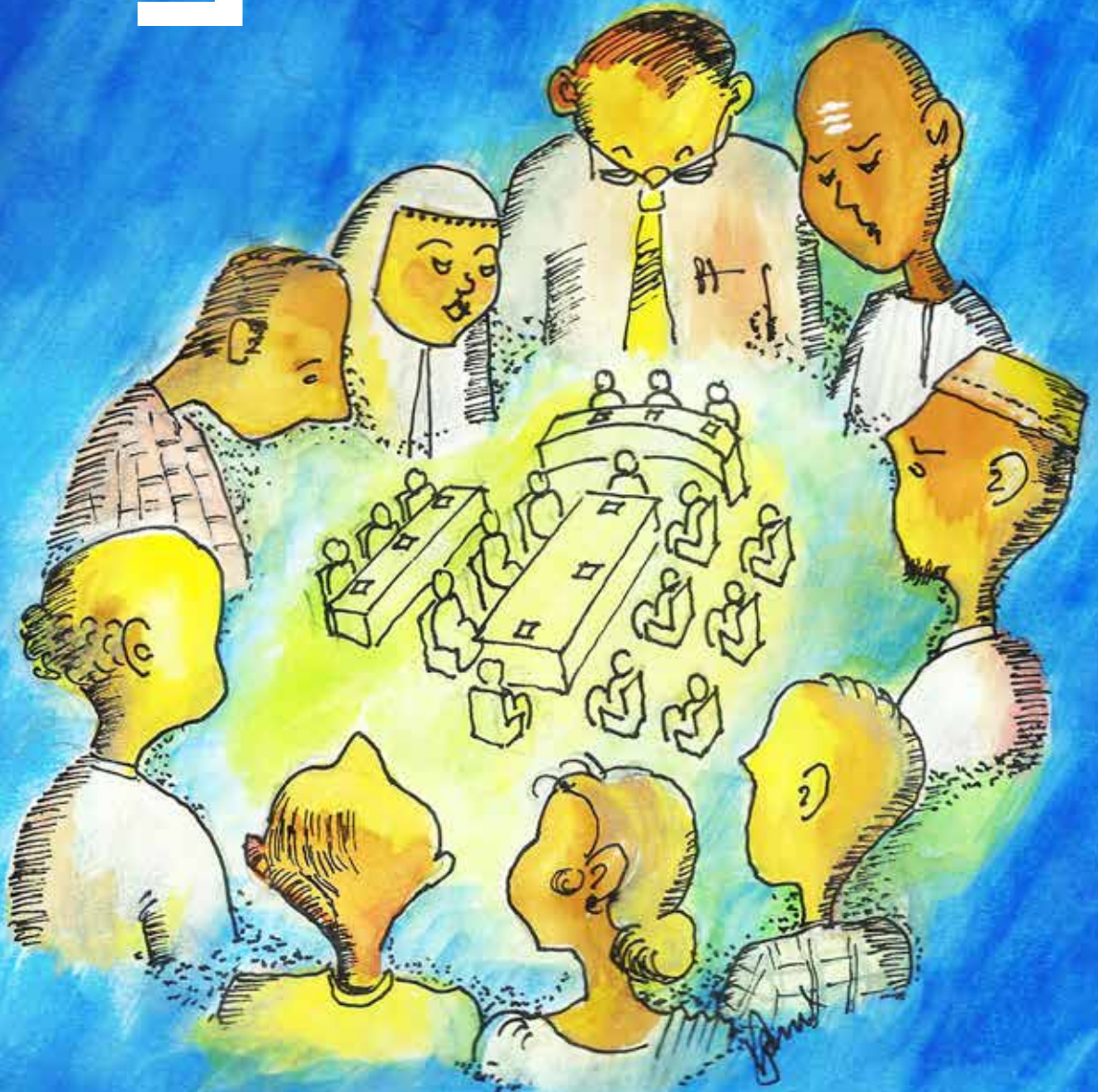

අයවැය හා පුරවැසියා

ට්‍රාන්ස්පේරන්සි
ඉන්ටනැෂනල්
ශ්‍රී ලංකා
සුපිලිපත් දේශයක් උදෙසා

ප්‍රථම මුද්‍රණය - 2014
ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා
අංක 183/5, හයිලෙවල් පාර, කොළඹ 06

දුරකථන - (94) 11 4369781
ෆැක්ස් - (94) 11 2514588
වෙබ් අඩවිය - www.tisrilanka.org

ISBN: 978 - 955 - 1281 - 68 - 7

සැලසුම් කණ්ඩායම -
චිස්. රනුගේ
ටී. කලෙයිමගේ
ආනන්ද ධර්මප්‍රිය ජයසේකර

උපදේශනය සහ සම්පත්දායකත්වය
එම්.ඩී.ඒ. හැරල්ඩ් (හිටපු නියෝජ්‍ය විගණකාධිපති)

සම්පාදනය -
ධනුෂි සේනානායක

කංවුකය සහ ඇතුළත චිත්‍ර -
වෛද්‍ය ශ්‍රීහාත් තේනුවරගමගේ

සංස්කරණ සහාය -
තිඹිරියාගම ධණ්ඩාර

පිටු සැලසුම් -
හරිත දහනායක

සියලුම හිමිකම් ඇවිරිණි. මෙහි අන්තර්ගත කරුණු උපයෝගී කරගැනීමේදී, ප්‍රකාශනය කිරීමේදී ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා ආයතනයේ ලිඛිත අවසරය ලබාගත යුතුය. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය සඳහා වූ ජාතික භාරයේ (NED) මූල්‍ය අනුග්‍රහය මත මුද්‍රණය කරන ලදී.

**අයවැය හා
පුරවැසියා**

පටුන

පෙරවදන	01
හැඳින්වීම	03
අයවැය යනු කුමක්ද? ■ අයවැය චක්‍රය	05
අයවැය සැකසීම ■ අයවැය සැකසීමේ ක්‍රියාවලියට ජනතා දායකත්වය ලබා ගැනීම ■ අයවැය ලේඛනය ජනතාවාදී වීමට නම් ■ අයවැය වාර්තාවක අන්තර්ගත ප්‍රධාන කරුණු ■ රජය අපේක්ෂා කළ අයකර ගන්නේ ඇයි? ■ බදු මුදල් ගැන ඔබ දන්නවාද?	09
අයවැය වාර්තාව සඳහා අනුමැතිය ලබා ගැනීම ■ අයවැය අනුමතවීමේ ක්‍රියාවලිය ■ රාජ්‍ය මූල්‍ය සම්බන්ධයෙන් පාර්ලිමේන්තුව සතු බලතල ■ පුනරාවර්තන සහ ප්‍රාග්ධන වියදම් ■ අයවැය වාර්තාව පාර්ලිමේන්තුවට ලැබීමෙන් පසු	19
අයවැය ක්‍රියාත්මක වීම ■ අයවැය ක්‍රියාත්මක වීමේදී අපට කළ හැකි දේ ■ අයවැය ක්‍රියාත්මක වීමේදී සිදුවිය හැකි අක්‍රමිකතා හා දූෂණ ■ රාජ්‍ය ආයතන අයවැය ක්‍රියාත්මක කිරීම	25
රාජ්‍ය ආයතනවල ප්‍රසම්පාදන ක්‍රියාවලිය ■ ප්‍රසම්පාදන ක්‍රියාවලිය යනු ■ මිල විමසීමට ප්‍රථමයෙන් සිදුකළ යුතු කටයුතු ■ මිල ගණන් කැඳවීමේ ක්‍රියාවලිය ■ ප්‍රසම්පාදන ක්‍රියාවලියේදී සිදුවිය හැකි දූෂණ හා අක්‍රමිකතා	29
අයවැය ක්‍රියාත්මකවීම පිළිබඳ පසු විපරම සිදු වන්නේ කෙසේද ? ■ අයවැය වාර්තාගැන විපරම් කරන විගණකාධිපතිවරයා කවුද ? ■ විගණකාධිපතිවරයාට පැවරී තිබෙන රාජකාරි මොනවාද ? ■ විගණන මතය ■ කෝප් සහ කෝපා කමිටුවල කාර්යභාරය ■ අයවැය ක්‍රියාවලිය අධීක්ෂණය කළ යුත්තේ ඇයි ?	37
අයවැය ක්‍රියාවලියේදී අප සතු භූමිකාව කුමක්ද ? ■ සහභාගිත්ව අයවැය ■ සමාජ විගණනය ■ සිද්ධි අධ්‍යයනය	45
අයවැයට අදාළ නීතිරීති හා චක්‍රලේඛ	52

පෙරවදන

අයවැය යනු සෑම පුරවැසියකුගේම ජීවිතයට සම්බන්ධ ක්‍රියාවලියකි. යම් පුද්ගලයකුගේ අයවීමේ ඉක්මවා වැයවීම වැඩි වූ විට ඔහුගේ/ ඇයගේ ජීවන පැවැත්ම අහිමිවීමට ලක් වේ. මෙහෙයින් එම පුද්ගලයා අයත් වන පවුලට මෙන්ම රටටද අයවැය ක්‍රියාවලිය තීරණාත්මකව බලපායි.

රටක අයවැය ප්‍රතිපත්තිය තීන්දු කිරීමේ තනි බලය පාලකයා සතු වී පාලිතයා හෙවත් පුරවැසියා ප්‍රේක්ෂකයකුගේ තත්ත්වයට පත් වූ විට එහි අහිතකර ප්‍රතිඵලයද ඉවසා සිටීමට පාලිතයාට සිදුවේ.

මීට දශක කිහිපයකට පෙර මෙරට පාර්ලිමේන්තුවේ වාර්ෂික අයවැය ඉදිරිපත් කිරීම විශාල මහජන අවධානයක් දිනාගත් කටයුත්තක් බවට පත්විය. ඊට ප්‍රධාන වශයෙන්ම හේතු වූයේ බඩු මිල අඩු වීම හා වැඩි වීම පිළිබඳ දැන ගැනීමේ අවස්ථාව විය වීමයි. ඒ හැරුණු විට ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිමය කාරණා පිළිබඳ සංවේදීතාවයක් පුරවැසියාට නොවීය. බඩු මිල අඩු වීම හෝ වැඩි වීම වාර්ෂික අයවැය ඉදිරිපත් කිරීමට පරිබාහිර කරුණක් බවට පත් කරනු ලැබීම නිසා අයවැය තොරතුරු දැනගැනීමේ උනන්දුව මෙරට පුරවැසියාගෙන් කෙමෙන් හැකි වී ගියේය. මෙය සතුටු විය හැකි තත්ත්වයක් නොවේ.

රජයට බදු ගෙවන පුරවැසියන් වශයෙන් රටේ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ දැනගැනීමේ අයිතිය මෙන්ම ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයට දායකවීමේ අයිතියද පුරවැසියා සතිය. එය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන් මෙන්ම නොයෙකුත් සම්මුතීන් මගින්ද ලබා දී ඇති අයිතියකි. එහෙත් මෙරට පුරවැසියා තම ඡන්දයෙන් මහජන නියෝජිතයන් පත්කර එම නියෝජිතයන්ට ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය හා සියලු තීන්දු ගැනීමේ බලය ලබා දී හුදු ප්‍රේක්ෂකයකුගේ තත්ත්වයට පත් වී සිටී. මේ තත්ත්වය වෙනස්කර ගැනීමේ පළමු පියවර වන්නේ පුරවැසියා තම අයිතිය පිළිබඳ දැනුම්වත් වීමයි.

තම ජීවන පැවැත්ම කෙරෙහි සෘජුවම බලපාන අයවැය සකස් කිරීමේ හා විය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රියාවලියෙහි තමන්ට ඇති වගකීම පිළිබඳ වැටහීමක් ලබා ගැනීම හා ඒ අනුව කටයුතු කිරීම පුරවැසියා සතු අනුල්ලංඝනීය අයිතියකි. ප්‍රේක්ෂක පුරවැසියකු වෙනුවට ක්‍රියාකාරී පුරවැසියකු ජීවත් වන සමාජයක යහපාලනය ආරක්ෂා වෙයි. එසේ නොවූ කල්හි දූෂණයට වංචාවට හා හීෂණයට පාර කැපේ. අයවැය ක්‍රියාවලිය විෂය කරගනිමින් සකස් කෙරෙන ‘‘අය වැය හා පුරවැසියා’’ ග්‍රන්ථය රටක ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සැලසුම්කරණයේ හා ක්‍රියාවට නැංවීමේ පුරවැසි දායකත්වය කුමක්ද යන්න පිළිබඳව සරල මාර්ගෝපදේශනයකි.

"අයවැය" ප්‍රස්තුත කරගනිමින් එම විෂය ක්ෂේත්‍රයට අදාල ආයතන ව්‍යුහයන්, ව්‍යවස්ථා රාමු සහ සම්මුතීන් පිළිබඳ මූලික හැඳින්වීමක් ඉදිරිපත් කිරීමටද මෙහි සම්පාදකවරු උත්සාහ දරා තිබේ. මෙහි ප්‍රධාන උපදේශකවරයා වශයෙන් කටයුතු කළ හිටපු නියෝජ්‍ය විගණකාධිපති එම්.ඩී.ඒ. හැරල්ඩ් මහතා මෙම කෘතිය සම්පාදනය කිරීමට දැක්වූ පරිශ්‍රමය විශිෂ්ටය.

අයවැය ක්‍රියාවලියෙහි පුරවැසි දායකත්වය අර්ථවත් කිරීම සඳහා මෙයින් කිසියම් පිටිවහලක් ලැබේය යන්න අපගේ විශ්වාසයයි. ඊට දායකවූ සියලු දෙනාට අපගේ ස්තූතිය හිමි වේ.

එස්. රනුගේගේ
විධායක අධ්‍යක්ෂ

හැඳින්වීම

අපේ කෂම බිම්ම ඕනෑ කරන භාල්, පොල්, වළවළ, පහේ ටික වගේම අපේ අනෙකුත් අවශ්‍යතා වන ගෙවල් කුලී, බස් ගාස්තු, විදුලි ජල බිල්, බේන් හේන්, දුරුවන්ගේ අමතර පංති ආදී මේ සියල්ලක්ම සඳහා යන වියදම අත මීටට වන මුදලින් පිරිමසා ගන්න හැටි අප දන්නවා. එහෙම අතේ මිටේ ගැවසෙන සල්ලි මදි වුණු වෙලාවට ණයට පොලියට මුදල් ලබා ගන්නවා වගේම සමහර වෙලාවට අපට අපේ වටිනා කියන දේ උගසට තියලත් මුදල් ලබා ගන්න වෙන අවස්ථා වීමටයි.

මේ විදියට අපේ ‘‘අය’’ වගේම අපේ වියදම් එහෙම නැත්නම් ‘‘වැය’’ ගැනත් අපට හොඳ අවබෝධයක් තිබෙනවා. මාසෙකට අපේ අතට කොයිතරම් මුදලක් එනවද, කොයි කොයි දේට අපි මොන තරම් මුදලක් වියදම් කරනවද කියන එක ගැන අප හිතර සිතනවා; ඒ වාගේම සැලසුම් කරනවා. ණය ගන්නෙන් පොලිය අඩුද? පහසුවෙන් පියවන්න පුළුවන්ද කියන දේ සලකලා බලලයි. ඒ වගේම අපි වටින කියන දේ උගසට තියලා මුදලක් ලබා ගන්නේ අමාරුම අවස්ථාවක්නම් පමණයි. මෙලෙස අපට අපේ ගෙදර අය වැය ගැන හොඳ වැටහීමක් තියෙනවා. ගෙදරක අයවැය ගැන තීරණ ගන්නේ ගෙදර පාලනය කරන ස්වාමියා. එහෙම නැත්නම් බිරිඳ. ඉතින් මේ දෙන්නා මුදල් වියදම් කරන ආකාරයේ අඩුපාඩු පවුලේ අනෙක් අය දකිනවා වගේම පෙන්නලා දෙනවා. මදි පාඩුවකදී පිහිට වෙනවා.

ඒත් අපේ ගෙදර අයවැයට බලපාන්නේ අප වියදම් කරන ආකාරය පමණද? වෙනත් දේත් අපේ අයවැය සිද්ධ වෙන ආකාරයට බලපාන්න පුළුවන්ද?

අද රු 12 ඉඳලා පාන් මිල රුපියල් දහයකින් ඉහළ නැගලා, එහෙම නැත්නම් පෙට්‍රල් ඕසල් ඇතුලු ඉන්ධන මිල රුපියල් විස්සකින් ඉහළ නගින බව ප්‍රවෘත්ති විකාශයකදී එහෙම නැත්නම් දුරකථන කෙටි පණිවිඩයකින් අපට දැනගන්න ලැබෙනවා. අපි කරබාගෙන ඒ ගණන ගෙවනවා මිසක්, මේ ආකාරයට මිල ඉහළ යන්න හේතු මොනවාද? ඒ තීරණ ගන්න අය කවුරුන්දැයි නොයන්න උත්සාහ ගන්නේ නෑ. ඒ අපට ඒ ගැන කළ හැකි දෙයක් නැති බව අප හිතන හිසා.

ඒත් ඇත්තටම අපේ මුදල් වියදම් වෙන ආකාරයට බලපාන සාධක, තීරණ ගැන දැනගන්න අපට අයිතියක් නැද්ද? වැඩි සද්දයක් බද්දයක් නැතුවම අප ලබාගන්න සේවයට අදාල වරපතම් ගාස්තු ජල ගාස්තු, දුරකථන, විදුලි ගාස්තු ආදී නොයෙක් සේවා ගාස්තු පියවා දමනවා. ඒ වගේම නාණ්ඩියක් මිලට ගැනීමේ දී එකතු වුණු බදු ගාස්තුවත් ගෙවනවා.

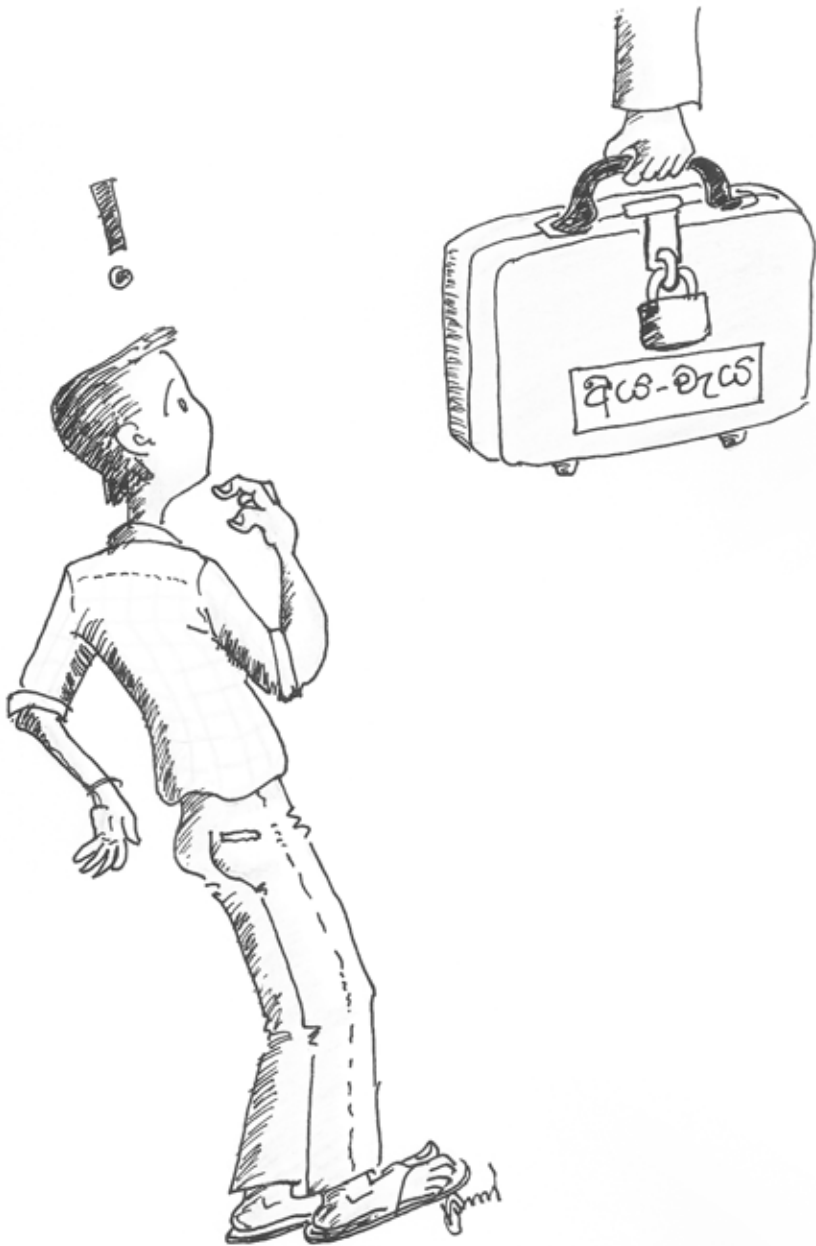
අප ගෙවන මුදල් ගැන තීරණ ගැනීම වෙනුවෙන් මැදිහත් වෙන්නේ කොහොමද? අපි හැමෝමම ඒ දේ කරන්න බැරි නිසයි අප වෙනුවෙන්, අපට බලපාන ප්‍රශ්න වෙනුවෙන් මැදිහත් වෙන්න අපේ නියෝජිතයෙක් පාර්ලිමේන්තුවට පත් කරලා යවන්නේ. අප ගෙවන බදු මුදල් ගැන තීරණ ගැනීමේ වගකීම පැවරෙන්නේ මේ පාර්ලිමේන්තු නියෝජිත පිරිසටයි.

අප දන්න ආකාරයට හැම අවුරුද්දකම නොවැම්බර් මාසේ මෙලෙස අපෙන් අය කරගන්නා මුදල් වැය කරන ආකාරය පිළිබඳ පාර්ලිමේන්තුවේදී විවාදයට ලක් වෙනවා. ඉන් පස්සේ මිල ඉහළ යන භාණ්ඩ හා සේවා, පිළිබඳවත් රජය අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍ය යනාදී සේවාවන් සඳහා වියදම් කරන මුදල් පිළිබඳවත් අපට දැනගන්න ලැබෙනවා. බඩු මිල වැඩි වුණා බව අපේ සාක්කුවට හොඳින් දැනුණත් අපට ඉදිරිපත් කරපු ආකාරයට රජය එම මුදල් ඒ එක් එක් අංශ වලට වියදම් කළාද, හැද්ද කියලා නම් අපට නිවැරදිව දැන ගන්න ලැබෙන්නේ නැහැ.

අපිට ඒ ගැන දැනගන්න පුළුවන්ද? අපිට ඒ ගැන භාරා අවුස්සලා හොයන්න තියෙන අයිතිය කුමක්ද? එහෙම නම් අප ඒ තොරතුරු ලබා ගන්නේ කොතැනින්ද? අපට තනි තනිව හා සාමූහිකව ඒ ගැන යමක් කළ හැකිද?

මේ අත්පොත සම්පාදනයේදී විශේෂ අවධානයක් යොමු කර ඇත්තේ රට තුළ සිදුවන අයවැය ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ ජනතාව දැනුම්වත් කිරීමත්, දැනට අයවැය ක්‍රියාත්මක වීමේදී පවතින දුර්වලතා සහ ගැටලු හඳුනා ගැනීමට ජනතාවට මඟ පෙන්වීමත් යන කරුණු කෙරෙහිය.

දැනට ක්‍රියාත්මක වන අයවැය ක්‍රියාවලිය මහජන අධීක්ෂණයට ලක් කිරීමත්, මේ විෂය ක්ෂේත්‍රය සම්බන්ධයෙන් ලබා ගන්නා දැනුම්වත්භාවය පාවිච්චි කරමින් ජනමාධ්‍ය, සිවිල් සංවිධාන ක්‍රියාධරයින්, මහජන නියෝජිතයින් මෙන්ම මහජනතාව රටේ සංවර්ධන ව්‍යාපෘති අධීක්ෂණය සහ විගණනය සම්බන්ධයෙන් උනන්දු වන, එසේම තම අයිතිවාසිකම් පාවිච්චි කරමින් ඊට මැදිහත් වන පිරිසක් බවට පත් වනු දැකීම අපගේ අපේක්ෂාවයි.

අයවැය යනු කුමක් ද ?

අයවැය යනු කුමක් ද ?

අන් බොහෝ රටවල්වල මෙන්ම ශ්‍රී ලංකාවේ ද මධ්‍යම රජය, පළාත් සහ සහ පළාත් පාලන ආයතන, රාජ්‍ය පාලනය සහ රාජ්‍යය පවත්වා ගැනීමේ වගකීම් දරයි. මෙහිදී මධ්‍යම රජයට රාජ්‍ය ආරක්‍ෂාව, හිතිය හා සාමය පවත්වා ගැනීමේ වගකීම පැවරේ. පළාත් පාලන ආයතනවල භූමිකාව වන්නේ අදාළ ප්‍රදේශවල සංවර්ධන කටයුතු මෙහෙයවීම සහ මහජන සේවාවන් පවත්වාගෙන යාමයි. ඒ සඳහා වීම ආයතනවලට මූල්‍ය සහ අවශ්‍ය අනෙකුත් ප්‍රතිපාදන මධ්‍යම රජය මගින් සපයනු ලැබේ. මධ්‍යම රජය මේ සියලු කටයුතු සඳහා අයවැය මගින් ප්‍රතිපාදන ලබා දෙයි.

රජයක් රාජ්‍ය පාලනය සඳහා මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන සම්පාදනය කරගන්නා ආකාරය මෙන්ම නිශ්චිත ක්ෂේත්‍ර කාල රාමුවක් තුළ වීම මුදල් විවිධ අංශ සඳහා වැය කිරීමට බලාපොරොත්තු වන ආකාරයද අයවැයෙන් හෙළි කෙරේ. ඒ අනුව අයවැය වාර්තාව රජයේ අරමුණු සහ අපේක්‍ෂා පිළිබිඹු කරන කැඩපතකට සමාන කළ හැකිය. එමෙන්ම අය වැය වාර්තාව හොඳින් අධ්‍යයනයකර රජය කොතරම් දුරකට වීම වාර්තාවට අනුකූලව කටයුතු කරන්නේද යන්න අධීක්‍ෂණය කිරීමේ වගකීමක් සිවිල් සමාජයට සහ පුරවැසියන්ට පැවරේ. එමගින් රාජ්‍ය පාලනයේ විනිවිදභාවය හා වගවීම් ක්‍රියාවලිය ඇති කිරීම සඳහා ජනතා සහභාගිත්වය ලබා දීමට අයවැය මගින් අවස්ථාවක් හිමි වේ.

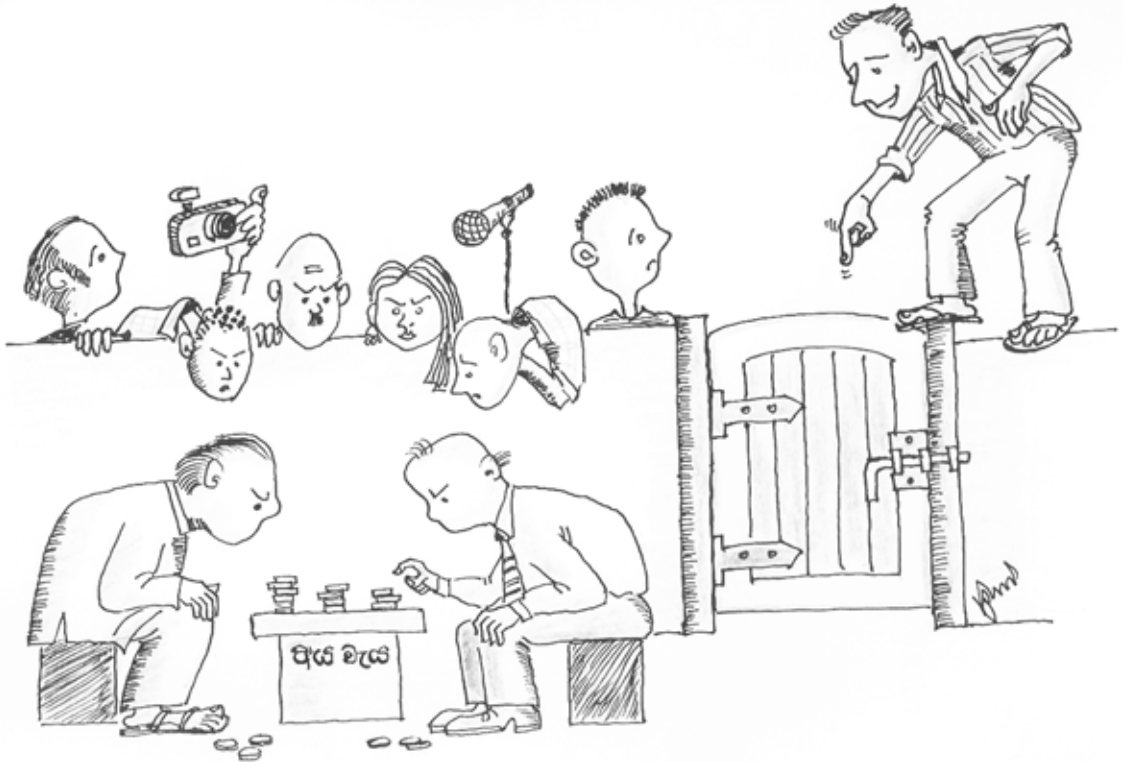
රජයේ අයවැය වාර්තාව පුරවැසියන්ට සෘජුවම බලපාන කාරණයකි. ජනතාව එහි පාර්ශ්වකරුවෙකු ද වෙයි. එහෙත්, රාජ්‍ය අයවැය ක්‍රියාවලිය සැකසෙන්නේ කෙලෙසද? ඒ පිළිබඳ ශ්‍රී ලාංකික ජනතාව ලෙස අපට දැනුම්වත් වීමට සහ සහභාගි වීමට පවතින ඉඩකඩ සහ යාන්ත්‍රණයන් කෙබඳුද? සැබවින්ම අයවැය සකස් කිරීමේ ක්‍රියාවලියට ජනතා සහභාගිත්වය වැදගත් වන්නේ කුමන අවස්ථාවලදී ද? රජයක් විසින් සකස් කරනු ලැබූ පාර්ලිමේන්තුවේදී අනුමත කරගන්නා අයවැය අධීක්‍ෂණය කිරීම ජනතාවගේ කාර්යභාරයේ කොටසක්ද? යන කරුණු කෙරෙහි අවධානය යොමුකිරීම වැදගත්ය.

අයවැය චක්‍රය

රජයක අයවැය වාර්තාව යනු සැලසුම් කරන ලද වියදම් සහ අපේක්‍ෂිත ආදායම රජයක් විසින් කළමනාකරණය කරගන්නා අයුරු පිළිබිඹු කරන ප්‍රතිපත්තිමය ලියවිල්ලයි. මෙම වාර්තාව සැකසීම ක්‍රියාකාරකම් රැසක් හරහා සිදු කෙරේ. රාජ්‍ය ආයතන මෙන්ම පළාත් පාලන ආයතන විවිධාකාරයෙන් ඒ සඳහා දායක වෙයි. සිය ආයතන මට්ටමින් මාසිකව අයවැය වාර්තා සැපයීම, ඉදිරි වසර සඳහා ක්‍රියාකාරී සැලසුම් සකස් කිරීම, විවිධ සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සඳහා ව්‍යාපෘති යෝජනා සැකසීම මෙලෙස සිදු කෙරෙන කටයුතු පිළිබඳ උදාහරණ කිහිපයකි. මෙවැනි කටයුතු සඳහා දායක වෙමින් එකී ආයතන අයවැය චක්‍රයේ විවිධ අවස්ථාවන් හා සම්බන්ධ වෙයි.

අයවැය චක්‍රය

අයවැය කැකසීම

අයවැය සැකසීම

අයවැය සැකසීමේ වගකීම රජයේ විධායකය සතුවය. මෙම ක්‍රියාවලියේ සම්බන්ධීකරණය සිදු කෙරෙන්නේ මුදල් අමාත්‍යාංශය මගිනි. මෙහිදී මුදල් අමාත්‍යාංශය එක් එක් අමාත්‍යාංශය, සංස්ථා, මණ්ඩල මගින් වෙන් වෙන් වශයෙන් තොරතුරු ලබාගැනීමක් සිදු කර රජයේ ප්‍රමුඛතා ආදායම් සහ අපේක්ෂිත වියදම් සමඟ සසඳා බැලීමක් කරනු ලැබේ.

මෙයට අමතරව මුදල් අමාත්‍යාංශය සෘජුව සහ වාණිජ මණ්ඩල මෙන්ම වෙනත් කෙණ්ඩ්‍රවලින් (සෞඛ්‍ය, අධ්‍යාපන) අදහස් ලබා ගැනීම් සිදු කරයි. එමෙන්ම අයවැය පිළිබඳ මහජන යෝජනා ඉල්ලා පුවත්පත් දැක්වීම් ද පළ කරනු ලැබේ.

අයවැය සැකසීමේ ක්‍රියාවලියට ජනතා දායකත්වය ලබාගැනීම

ආර්ථික සහයෝගීතාව සහ සංවර්ධනය පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ආයතනයට (Organisation for Economic Co-operation and Development - OECD) අනුව පූර්ව අයවැය ප්‍රකාශය අයවැය යෝජනාව පාර්ලිමේන්තුව තුළ සභාගත වන දිනට මසකටවත් කලින් ප්‍රකාශයට පත් කළ යුතුය.

- එමෙන්ම විසර්ජන පනත් කෙටුම්පත අදාළ අය වැය වර්ෂය ආරම්භ වීමට අවම වශයෙන් මාස 3 කට පෙර පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කිරීමෙන් මහජනතාවට හා මහජන නියෝජිතයන්ට සිය අදහස් දැක්වීමට ඉඩ කඩ සැලසේ.
- රාජ්‍ය ආයතනවල ක්‍රියාකාරී සැලසුම් (Action Plan) මහජනතාවට ලබා දිය යුතුය.
- අයවැය පිළිබඳ මාසික වාර්තා ජනතාව වෙත ලබා දිය යුතුය.
උදා :- පාසල් ගොඩනැගිල්ලක් සඳහා මුදල් වෙන්කර ඇතත් එය ඉටු වී නොමැති නම් ඒ බව අදාළ බලධාරීන්ට දැන්වීමට එමගින් මහජනතාවට අවස්ථාවක් ලැබේ.

අයවැය චක්‍රය යනු කුමක්ද? එහි අඩංගු සංරචක සඳහා ජනතා සහභාගීත්වය ලබා දිය හැකි ආකාරය කවරේද? යන්න පිළිබඳ ජනතාව දැනුවත් කළ යුතුයි.

- මෙරට සියලු සංවර්ධන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට රජය පාදක කරගනු ලබන්නේ පවත්නා රජයේ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශයයි. එහෙත් එම වැඩ පිළිවෙළ තුළ අධ්‍යාපන, සෞඛ්‍ය, කෘෂිකර්මය පිළිබඳ අපේක්ෂිත අරමුණු සහ සාක්ෂාත් කරගත යුතු ඉලක්ක පිළිබඳ සාමාන්‍ය ජනතාව කොතරම් දැනුම්වත් වී තිබෙනවාද? එම ප්‍රකාශන ලබා ගැනීමට හැකි එකම ස්ථානය රජයේ ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව පමණක් බව කෙතරම් පිරිසක් දන්නවාද?
- මහජන අදහස් ලබාගැනීමේ ක්‍රියාවලිය නිසි ලෙස සිදුවීමට නම් අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍යය, කෘෂිකර්මය යනාදී සෑම ක්ෂේත්‍රයක් පිළිබඳව ජනතාවට ප්‍රමාණවත් දැනුමක් ලබාදෙන ඵලදායී වැඩ පිළිවෙලක් පැවතිය යුතුය.
- පවතින සම්පත් ඇතුළත ජනතා අවශ්‍යතා ප්‍රමුඛතා ගත විය යුතු අතර එය ජාතික ප්‍රතිපත්ති හෝ සංවර්ධන සැලසුම් සඳහා අනුගත වන ආකාරයද සොයා බැලිය යුතුයි.

අයවැය සැකසීමේ ක්‍රියාවලිය සඳහා සති කිහිපයක් හෝ මාස කිහිපයක් ගතවිය හැකිය. අනතුරුව මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ විශේෂඥයන්, ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන් වැනි විවිධ ක්ෂේත්‍ර රැසක විශේෂඥයන්ගේ එකතුවෙන් අයවැය පිළිබඳ තාක්ෂණික සැලැස්මක් ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ. මෙලෙස ඉදිරිපත් කරනු ලබන තාක්ෂණික සැලැස්ම හෙවත් අයවැය වාර්තාව සෑම වසරකම නොවැරදීමට මාසයේදී පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කෙරෙන අතර ඒ අවස්ථාවේදී ජනමාධ්‍ය හරහා ජනතාවටද ඒ පිළිබඳ දැනගැනීමට අවස්ථාව සැලසේ.

එහෙත් මෙම තාක්ෂණික සැලැස්ම කිසිදු ආකාරයකින් සාමාන්‍ය ජනතාවට පැහැදිලි කිරීමක් හෝ එලෙස සාමාන්‍ය ජනයාට පැහැදිලි වන ලෙස එම සැලැස්ම සරලව ඉදිරිපත් කිරීමක් සිදු නොවේ.

සමහර රටවල මහජනතාවට තේරුම් ගත හැකි සරල ආකාරයකින්ද අයවැය ඉදිරිපත් කරනු ලබයි. එය “පුරවැසි අයවැය” (Citizens Budget) ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.

මෙය අයවැය ක්‍රියාවලිය තුළ සිදුවිය යුතු අත්‍යවශ්‍ය පියවරක් ලෙස ආර්ථික සහයෝගීතාව හා සංවර්ධනය පිළිබඳ ආයතනය (OECD) මගින් හඳුනා ගෙන ඇත.

අයවැය ලේඛනය ජනතාවාදී වීමට නම්

අයවැයේ එක් එක් ශීර්ෂය වඩාත් සරල ආකාරයට පුරවැසි අයවැයක් මගින් පැහැදිලිව ඉදිරිපත් කළ යුතුය. උදාහරණයක් ලෙස අධ්‍යාපනය සඳහා රජය මඟින් වෙන්කරනු ලද මුදල රුපියල් බිලියන 06 ක් නම් එය එක් එක් පළාත් සඳහා බෙදී යන්නේ කවර ආකාරයෙන්ද? පාසල්වල ගුරු වැටුප් ඉහළ නැංවීමට කෙතරම් මුදලක් යෙදවෙන්නේද? කෙතරම් දිස්ත්‍රික්ක ප්‍රමාණයක කොපමණ පාසල් සංඛ්‍යාවක් සඳහා විද්‍යාගාර සෑදීමට මුදල් වෙන් කොට තිබේද? එසේ නම් ඒ මුදල් ප්‍රමාණය කෙතරම්ද ආදී වශයෙන් නිශ්චිතව පැහැදිලිව සඳහන් වන සරල පුරවැසි අයවැයක් ජනතාවට ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

මෙහිදී මහජන නියෝජිත කාර්යභාරයට පහත සඳහන් දේ ඇතුළත් වෙයි.

- තම ප්‍රදේශයට අදාලව මහජනතාව අදහස් කළ ආකාරය සහ අයවැය පිළිබඳ දැනුම ලබාගැනීම සිදු වූ ආකාරය පැහැදිලි කිරීම.
- ජනතා අදහස් හා යෝජනා ඉදිරිපත් කිරීමට අවස්ථාවක් ලබාදීම
- ප්‍රමුඛතා තීරණය කළ ආකාරය පිළිබඳ ජනතාව දැනුම්වත් කිරීම.
- පවතින සම්පත් පිළිබඳ ජනතාව දැනුම්වත් කිරීම.
- ඒ අනුව ඵලදායී තීරණ ප්‍රකාශයට පත්කිරීම.
- එම තීරණ අයවැය සැකසීමට යොදා ගත් ආකාරය පිළිබඳ ජනතාව දැනුම්වත් කිරීම.

ඉන්දියාවේ මහජන අයවැයක් සඳහා මූල පිරිමේ (Peoples Budget Initiative) අත්දැකීම*

ඉන්දියාවේ රාජ්‍ය අයවැය සැකසීමේ ක්‍රියාවලියට ප්‍රමුඛ ජනතා අවශ්‍යතා ඇතුළත් කරගැනීම පිළිබඳ තීරණ ගැනීමට පෙළඹවීමක් සිදුකරන්නා වූ ජනතා අදහස් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදන ක්‍රියාවලිය හා සම්බන්ධ කිරීමේ අරමුණු පෙරදැරිව 2006 වසරේදී සිවිල් සංවිධාන රැසක සහභාගිත්වයෙන් 'මහජන අයවැයක් සඳහා මූලපිරිමේ චකමුතුව' පිහිටුවා ගන්නා ලදී.

* Charter of Demands for Union Budget 2013-14 (Peoples Budget Initiative)

2006 වසරේදී සිවිල් සංවිධාන රැසක ඒකරාශීත්වයෙන් සැකසූ මෙම චිකම්බුව වෙත පැවරුණු මූලික කාර්යභාරයක් වූයේ බිම් මට්ටමේ පැන නැගුණු අවශ්‍යතා හඳුනාගැනීමත් ජාතික අයවැයට පෙර එම අවශ්‍යතා ප්‍රමුඛතා ගත කිරීම සඳහා ජාතික සම්මේලනය පැවැත්වීමත්ය. 2011 සිට මෙම ජාතික සම්මේලනයට පෙර කලාපීය සම්මේලන පැවැත්වේ. මේ වන විට මෙම චිකම්බුවට ප්‍රාන්ත 23ක සිවිල් සංවිධාන 400ක් සම්බන්ධ වී සිටී.

මෙම මහජන අයවැය පිළිබඳ කතිකාවේදී තීරණාත්මක කෙණිත්‍ර ලෙස නම් කර තිබෙන්නේ අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍ය, ජලය හා සහිපාරකෂාව, ග්‍රාමීය සංවර්ධනය, කෘෂිකර්මය, ආහාර සුරැකිතභාවය සහ දේශගුණ විපර්යාස සඳහා කටයුතු කිරීමයි. මෙම සංවාදය තුළ දරුවන්/ ළමුන් ස්ත්‍රීන්, කුලභිත යැයි සම්මත කණ්ඩායම්, ආදිවාසී, මුස්ලිම් ජනතාව ආබාධ සහිත වුවත් සහ අවිධිමත් සහ ගෘහාශ්‍රිත රැකියාවල නියුතු කණ්ඩායම් පිළිබඳ සුවිශේෂී අවධානයක් යොමු කර තිබේ.

මෙයට අමතරව බඳු ආදායම පිළිබඳව මෙහිදී අවධානයට ලක් වේ. මෙහිදී ඉන්දියානු මධ්‍යම රජය අය කරගන්නා වකු බඳු ප්‍රතිභතය අඩු විය යුතු බවත්, බඳු අය කර ගැනීමේදී ප්‍රගතිශීලී ප්‍රතිසංස්කරණවල අවශ්‍යතාවයත් පෙන්වා දී තිබේ.

අයවැය වාර්තාවක අන්තර්ගත ප්‍රධාන කරුණු

ඇස්තමේන්තුගත ආදායම්

- බඳු ආදායම්
- දේශීය මූල්‍ය
- විදේශීය ණය
- ආයතනවලින් ලබාගන්නා ණය
- විදේශීය අරමුදල්

ඇස්තමේන්තුගත වියදම්

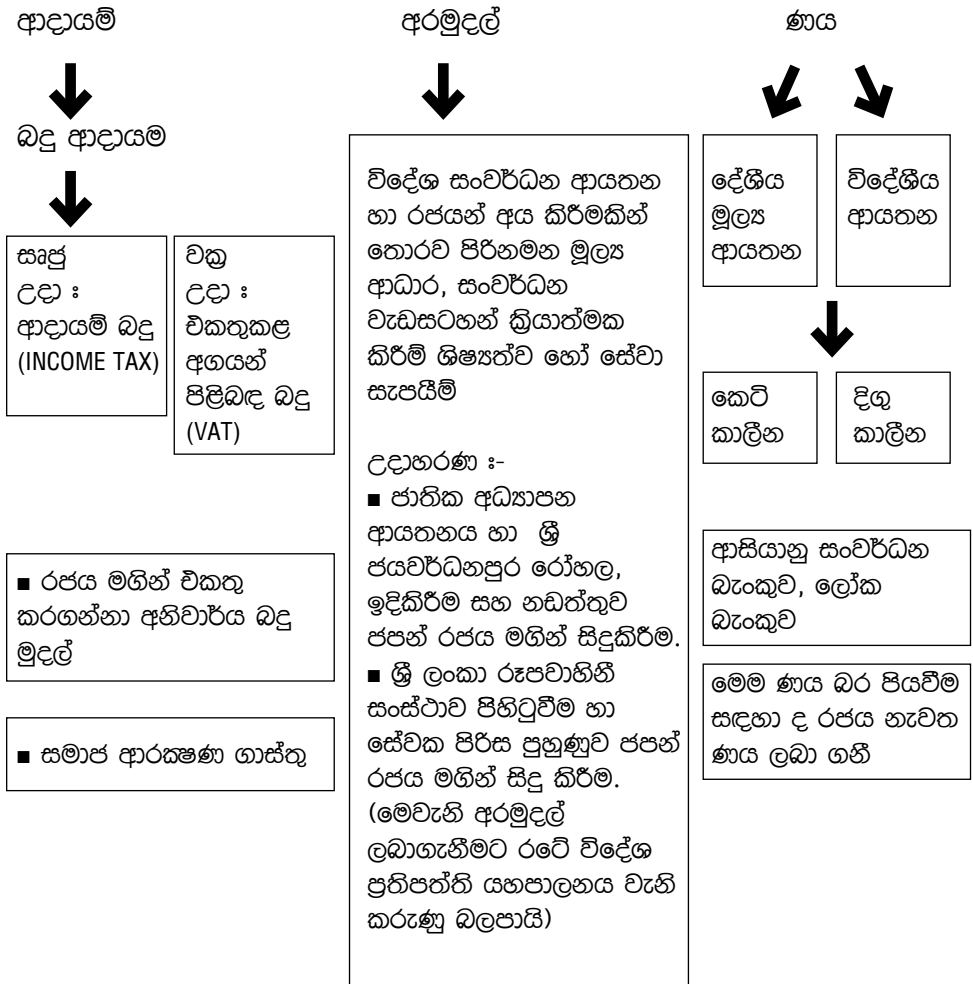
- පුනරාවර්තන වියදම්
- ප්‍රාග්ධන වියදම්

අයවැය හිඟය

අයවැය ලේඛනයක ප්‍රධාන වශයෙන් ඇතුළත් වන්නේ එක් මූල්‍ය වර්ෂයක් තුළ රජයක් මඟින් සිදු කරන්නේ යැයි අපේක්ෂිත ආදායම් සහ වියදම්ය.

රජයට ආදායම් ලැබෙන්නේ කෙසේද ?

ආදායම්, අරමුදල් සහ ණය - (Revenue, Grants and Taxes)

මූල්‍ය වර්ෂයක් තුළ ඇස්තමේන්තුගත රාජ්‍ය වියදම ගැන ඔබ දන්නවාද?

රාජ්‍ය අයවැය ලේඛනයේ සඳහන් වන වියදම් වර්ග 2 කි.

ඒ පුනරාවර්තන වියදම් සහ ප්‍රාග්ධන වියදම් වශයෙනි.

සමුහික 2013 වසරේ අයවැය වාර්තාවට අනුව සඳහන් වූ රජයේ පුනරාවර්තන වියදම්:

වැය විස්තර	2013					එකතුව
	2011	2012	2013	2014	2015	
පුනරාවර්තන වියදම්	1,020,169,370	1,081,116,864	1,289,900,000	1,311,464,703	1,384,617,227	5,087,099,294
පුද්ගල වර්ධ	251,123,667	263,706,092	290,956,499	299,259,174	309,935,452	1,163,857,217
වැඩ කරන සේවක	136,795,245	140,851,835	143,662,235	147,404,949	153,760,945	585,679,975
අනුකූල හා විවිධ දින වැඩ	8,902,588	8,477,045	10,765,638	11,318,872	12,082,735	42,644,290
වෙනත් වැඩ	105,425,833	114,377,197	136,228,626	140,535,353	144,091,772	535,532,948
ගෘහස්ථ වැඩ	12,033,017	11,731,549	12,239,411	12,558,955	12,805,773	49,335,688
වැඩ	9,409,591	9,813,857	10,488,476	10,749,108	10,919,199	41,970,638
වැඩ	2,623,426	1,917,693	1,750,935	1,809,847	1,886,576	7,365,051
වැඩ	62,159,462	65,413,983	85,415,676	85,794,606	89,197,780	325,822,045
වැඩ	1,744,139	2,056,345	2,327,248	2,455,026	2,582,347	9,420,966
වැඩ	9,063,141	10,211,274	16,355,431	16,288,911	16,782,677	59,648,293
වැඩ	30,047,671	30,389,199	36,190,002	34,179,683	34,002,343	134,761,227
වැඩ	17,616,649	18,244,213	26,292,695	28,271,635	31,330,785	104,139,328
වැඩ	3,687,862	4,512,952	4,290,300	4,589,351	4,499,628	17,852,231
වැඩ	4,018,628	4,128,908	4,891,954	5,067,714	5,361,086	19,449,662
වැඩ	2,003,202	1,965,290	2,358,875	2,427,601	2,548,900	9,300,671
වැඩ	1,408,480	1,415,090	1,653,825	1,708,428	1,801,054	6,578,401
වැඩ	606,945	748,522	878,250	931,685	1,011,132	3,570,589
වැඩ	33,954,160	34,636,937	34,968,438	36,323,517	38,631,564	144,560,456
වැඩ	3,038,738	2,653,094	3,207,273	3,271,245	3,348,836	12,480,448
වැඩ	1,875,889	2,129,504	2,599,270	2,750,907	2,834,569	10,304,250
වැඩ	7,945,430	8,213,724	9,600,870	9,906,677	10,241,597	37,962,888
වැඩ	2,741,854	3,146,846	3,779,782	3,976,942	4,124,882	15,028,455
වැඩ	18,352,249	18,493,767	15,634,024	16,217,746	17,791,680	68,137,217
වැඩ	303,836,217	328,912,104	370,511,771	396,180,317	429,935,717	1,525,539,909
වැඩ	32,351,989	34,056,153	48,565,822	51,998,420	57,279,731	191,900,131
වැඩ	100,276,651	111,384,967	129,457,996	138,475,350	150,193,670	529,512,183
වැඩ	37,704,451	40,791,218	44,893,010	47,119,777	49,345,111	182,149,116
වැඩ	31,172,862	38,556,734	39,010,100	41,757,850	47,760,100	167,084,784
වැඩ	1,793,738	1,789,256	2,044,864	1,993,667	2,013,274	7,841,064
වැඩ	1,546,229	1,704,339	1,978,384	2,082,472	2,181,714	7,946,908
වැඩ	94,645,098	96,026,405	102,865,000	111,066,000	119,819,300	429,776,700
වැඩ	4,342,476	4,603,000	1,696,590	1,686,581	1,342,817	9,329,018
වැඩ	423					
වැඩ	353,005,964	370,030,000	444,835,000	476,035,000	498,535,000	1,789,435,000
වැඩ						

රජය අපෙන් බදු අයකරගන්නේ ඇයි ?

- රාජ්‍ය ආදායම වර්ධනය කරගැනීම තුළින් අභිවෘද්ධ මහජන සේවාවන් හොඳින් හා අඛණ්ඩව සැපයීමට.
- ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වය නගා සිටුවීමට සහ හිතිය හා සාමය පවත්වා ගැනීමට.
- ආදායම සහ ධනය යළි බෙදා හැරීමට
- ආර්ථිකය නියාමනයට
- මහා පරිමාණ ආර්ථිකය ස්ථාවර කරගැනීමට
- විශේෂ ආර්ථික ඉලක්ක වෙත ළඟාවීමට

6.2 සංඛ්‍යා සටහන		ආර්ථික වර්ධකරණයට අනුව ආදායම			
ශීර්ෂය	2010	2011		2012	
		අනුමත ඇස්තමේන්තු	නාවකාලික	අනුමත ඇස්තමේන්තු	
රුපියල් මිලියන					
බදු ආදායම	724,747	861,943	812,611	1,000,559	
ආදායම් බදු	135,623	154,883	157,309	190,270	
එකතුකළ අගය මත බදු	219,990	238,390	215,576	264,917	
නිෂ්පාදන බදු	129,864	152,250	186,010	223,125	
ආනයන මත බදු	64,163	92,803	75,974	93,830	
අනෙකුත් බදු	175,107	223,617	177,742	228,417	
බදු නොවන ආදායම	92,532	101,377	122,166	105,522	
මුළු ආදායම	817,279	963,320	934,776	1,106,081	
ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස					
බදු ආදායම	12.9	13.6	12.4	13.3	
ආදායම් බදු	2.4	2.4	2.4	2.5	
එකතුකළ අගය මත බදු	3.9	3.8	3.3	3.5	
නිෂ්පාදන බදු	2.3	2.4	2.8	3.0	
ආනයන මත බදු	1.1	1.5	1.2	1.3	
අනෙකුත් බදු	3.1	3.5	2.7	3.0	
බදු නොවන ආදායම	1.7	1.6	1.9	1.4	
මුළු ආදායම	14.6	15.2	14.3	14.7	

මූලය: මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන අමාත්‍යාංශය

බදු මුදල් ගැන ඔබ දන්නවාද?

සෘජු සහ වක්‍ර වශයෙන් බදු වර්ග 2 ක්

සෘජු බදු

- දේපල සහ ආදායම වෙනුවෙන් රජයට ගෙවීමට සිදු වන බදු
- මෙම බදුවලදී බදු බර පැටවෙන්නේ බදු ගෙවන්නාටය. එම ගෙවීම මගහැරිය නොහැකිය.

සෘජු බදු ලෙස අපිට ගෙවීමට ඇති බදු මොනවාද ?

ආදායම් බදු, වර්පහම් බදු (දේපල මත ගෙවීමට ඇති බදු)

ආදායම් බදු ගෙවීම පැහැර හරින්නන් නිසා රජයට ලැබිය යුතු ආදායමෙන් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් අහිමි වීම බරපතල ගැටලුවක් වී ඇති බවට රජයේ පාර්ශ්වයෙන් මැසිවිලි නැගේ. මෙහිදී සිදු වන්නේ ඉහළ ආදායම් ලබන්නන්ගේ ඇතැම් පාර්ශ්ව දේශපාලන හා සමාජ බලය අනුව හිතියෙන් බාධාවක් නොමැතිව ආදායම් බදු නොගෙවා සිටීමයි.

වක්‍ර බදු

- වක්‍ර බදු අයකර ගනු ලබන්නේ භාණ්ඩ හා සේවාවන් ලබා ගැනීමේදීය. ආනයන බදු වැනි බදු පිළිබඳ අපට දැනගන්නට ලැබෙන්නේ නැත.

අපට ගෙවීමට සිදුවන සමහර වක්‍ර බදු

- චිකතු කළ අගයන් පිළිබඳ බදු සහ ආනයන බදු යම් රජයක් වක්‍ර බදු මත බර තබා කටයුතු කරන්නේ නම් විශින් හැඟෙන්නේ ආර්ථික අස්ථාවරත්වයයි. අනෙක් අතට එම බදු පැනවීමේ ක්‍රියාවලිය නිසා අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩවල මිල පවා ඉහළ ගොස් සාමාන්‍ය ජනතාව දැඩි පීඩාවකට ගොදුරු වීමේ තත්වයක්ද නිර්මාණය වේ. කොත්තමල්ලි, අල, ඵෂණු, පර්ප්පු, උම්බලකඩ, මිරිස් සහ සීනි යනාදී ආහාර ද්‍රව්‍යවල මිල බදු පැනවීම නිසා ඉහළ යාම දැකී බවේ විෂම වක්‍රය ශක්තිමත් වීමට බලපායි. එනම් ඇති හැකි අයගේ ආහාර වේල බඩු මිල නිසා සීමා නොවෙන නමුත් නැති බැර අයගේ ආහාර වේල බඩු මිල නිසා සීමා වේ.

ඉහළ ආර්ථික ශක්තියක් ඇති අයට බදු සහන ලබා දෙමින් අත්‍යවශ්‍ය ආහාර ද්‍රව්‍ය සඳහා බදු පැනවීම සාමාන්‍ය ජනතාවගේ කළකිරීමටද හේතු වේ.

අපෙන් බදු අය කිරීමට රජය මගින් බලය පවරා තිබෙන්නේ කා වෙතද?

එය සිදු කෙරෙන්නේ කොහොමද?

බදු අයකිරීම සඳහා පාර්ලිමේන්තුව විසින් අනුමැතිය දීම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 148 වගන්තියේ සඳහන් කර ඇත. පාර්ලිමේන්තුව හිතියෙන් ලබාදෙන අධිකාරිය අනුව රජයට කිසිදු බද්දක් අය කළ නොහැකිය. මේ අනුව බදු අය කරගැනීමේ බලය රජය විවිධ ආයතනවලට පවරා තිබේ. එම ආයතන විසින් බදු අය කරනු ලබන්නේ පාර්ලිමේන්තු පනතේ අධිකාරීත්වයක් ඇතිවය. උදාහරණයක් ලෙස දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් ජෙනරාල් දේශීය ආදායම් පනත යටතේ ද, රේගු අධ්‍යක්ෂ ජෙනරාල්වරයා රේගු ආඥා පනත යටතේ ද, සුරා බදු කොමසාරිස් ජෙනරාල්වරයා සුරාබදු පනත යටතේ ද, පාර්ලිමේන්තුව මගින් දී ඇති අධිකාරිය යටතේ බදු ආදායම එකතු කරනු ලැබේ.

අයවැය සැකසීම සඳහා පාදක වන කරුණු,

අයවැය සැකසීමේදී රජයේ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සැලකිල්ලට ගනු ලැබේ. රජයක් වෙතස් වූ අවස්ථාවක නම් එයට පෙර වසරවල පැවති ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති වෙනුවට නව ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ හඳුන්වා දී අයවැය ලේඛනය ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ. එමෙන්ම රාජ්‍ය වියදම් සඳහා ඉහළ ඇස්තමේන්තු ඉදිරිපත් කිරීමද දැකිය හැකි වේ. මෙතෙක් අයවැය සැකසීම ඉලක්කගත ජාතික සංවර්ධන සැලසුම් වන “යළි පුබුදු ශ්‍රී ලංකා” හෝ “මහින්ද වින්තන” වැඩි පිළිවෙල පාදක කර ගෙන සිදු කෙරේ.

**අයවැය වාර්තාව සඳහා
අනුමැතිය ලබාගැනීම**

අයවැය වාර්තාව සඳහා අනුමැතිය ලබාගැනීම

අයවැය චක්‍රයේ වැදගත් පියවරක් වන්නේ අයවැය වාර්තාව සඳහා විධායකය ව්‍යවස්ථාදායකයේ අනුමැතිය ලබාගැනීමයි.

මේ අවස්ථාවේදී එළඹෙන වසර වෙනුවෙන් වූ රජයේ ඇස්තමේන්තුගත අයවැය වාර්තාව මුදල් අමාත්‍යාංශවරයා පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ. සිවිල් සමාජ ක්‍රියාධරයන් මෙන්ම ජනතාව තුළ අයවැය වාර්තාව පිළිබඳ වඩාත් අවධානය යොමු වන්නේ මෙලෙස මුදල් අමාත්‍යවරයා අයවැය වාර්තාව පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කරන ලද අවස්ථාවේදීය. මේ අවස්ථාවේදී මාධ්‍ය මගින් අයවැය වාර්තාවේ අඩංගු කරුණු පිළිබඳ දීර්ඝ වශයෙන් වාර්තා කිරීම සිදු වේ. එහෙත් ආර්ථික විශේෂඥයන් හා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන් ආදී උගතුන් එක්ව සකසන අයවැය ලේඛන, තාක්ෂණික සැලසුමක් වන බැවින් එහි අඩංගු කරුණු සාමාන්‍ය ජනතාවට සරලව මනාව වටහා දීමත් පැහැදිලි කිරීමත් අත්‍යවශ්‍ය කරුණකි. එබැවින් අයවැය අනුමත වීමේ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ ජනතාව හිසි ලෙස දැනුම්වත් කළ යුතුය.

අයවැය අනුමත වීමේ ක්‍රියාවලිය සිදුවන්නේ කෙසේද?

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ XVII පරිච්ඡේදයට අනුව රාජ්‍ය මූල්‍ය පිළිබඳ සම්පූර්ණ පාලනය පාර්ලිමේන්තුව සතුය. මේ අනුව රජයේ විධායකයේ මූලිකත්වයෙන් සහ මුදල් අමාත්‍යාංශයේ සම්බන්ධීකරණයෙන් සකසන ලද අයවැය පාර්ලිමේන්තුව තුළ පවත්වන ඡන්ද විමසීමක් මගින් අනුමත විය යුතුය.

ආදායම එකතු කිරීම හිතියෙන් නියම කළ යුතු බව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ පැහැදිලිව සඳහන් කර ඇත. එබැවින් බදු පැනවීම පාර්ලිමේන්තු හිති බලතල මත ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය. උදාහරණ වශයෙන් ආදායම් එකතු කිරීමේ බලය දේශීය ආදායම් බදු පනත මගින් දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවේ ජෙනරාල්ට ලබාදී තිබේ.

රාජ්‍ය මූල්‍ය සම්බන්ධයෙන් පාර්ලිමේන්තුව සතු බලතල

- රජය සතුව ඒකාබද්ධ අරමුදලක් තිබේ. එකී ඒකාබද්ධ අරමුදලෙන් මුදල් ඉවත්කර ගැනීම පාර්ලිමේන්තු අධිකාරිය මත මුදල් අමාත්‍යවරයා විසින් සිදුකරනු ලැබේ.
- පළාත් සභා සඳහා මුදල් වෙන් කිරීම.
- පාර්ලිමේන්තු ස්ථාවර කමිටු මගින් එම මුදල් අනුමත හිතරිතිවලට අනුව වියදම් කර ඇද්ද යන සුපරීක්ෂා වීම.
- අයවැය අනුමැතියට අදාළ විසර්ජන පනත් කෙටුම්පත සම්මත කිරීම.

පාර්ලිමේන්තුව මගින් අයවැය අනුමත කිරීමේදී සිදුවන්නේ රාජ්‍ය වියදම් සඳහා හිතනනුකූල බවක් ලැබීමයි. අයවැය ක්‍රියාවලියේ රාජ්‍ය වියදම් සඳහා වගකීමටද මුදල් අමාත්‍යවරයා බැඳී සිටී.

විසර්ජන පනත යනු කුමක්ද?

කිසියම් වර්ෂයක රජයේ සියලු වියදම් දැරීම සඳහා පාර්ලිමේන්තුව මගින් අනුමත කරන පනත විසර්ජන පනත ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.

මේ පනතේ එක් එක් අමාත්‍යාංශයට, දෙපාර්තමේන්තුවට වෙන් කරන ලද පුනරාවර්තන සහ ප්‍රාග්ධන වියදම් පිළිබඳ උප ලේඛනයක් ඇතුළත් කර තිබේ.

එක් එක් වර්ෂයේ අයවැය වාර්තාවට අදාළ විසර්ජන පනතේ පිටපතක් ලබාගත හැක්කේ කෙසේද?

විසර්ජන පනතේ පිටපත් මුදල් ගෙවා රජයේ ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ලබාගත හැකිය.

මොනවද මේ පුනරාවර්තන වියදුම් ?

රජය මගින් ඉටුකෙරෙන සේවාවන් වී ආකාරයෙන් පවත්වා ගැනීම සඳහා දැරීමට සිදුවන වියදුම් පුනරාවර්තන වියදුම් ලෙස හැඳින්වේ.

පුනරාවර්තන වියදුම් සඳහා ඇතුළත් වන්නේ

- සේවක පඩි නඩි ගෙවීම්
- ගමන් වියදුම් හා දුරකථන
- ජල හා විදුලි ගාස්තු
- ගොඩනැගිලි නඩත්තු කිරීම් ආදියයි

ප්‍රාග්ධන වියදම් යනු

අලුතින් යම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියක් ඇරඹීම, පවතින යමක් සඳහා අලුතෙන් යම් අංශයක් එකතු කිරීම වැනි කටයුතු සඳහා කරන වියදමයි. උදාහරණයක් ලෙස අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය මගින් මහින්දෝදය විද්‍යාගාර ඇරඹීම ආදිය සඳහා ඇස්තමේන්තුගත වියදම ආදිය දැක්විය හැකියි.

විවාදයෙන් පසු මුදල් අමාත්‍යවරයා මතු වූ ගැටලු සහ අදහස්වලට ප්‍රතිචාර දක්වනු ලැබේ. ඉන් අනතුරුව පාර්ලිමේන්තු සභිකයන් හට අයවැයට සහ වියට අදාළ ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ අදාළ ඡන්දය ප්‍රකාශ කිරීමේ අවස්ථාව ලැබේ.

අයවැය වාර්තාව පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු නිශ්චිත කාල වකවානුවක් තිබේද?

මුදල් අමාත්‍යවරයා නව මූල්‍ය වර්ෂය ඇරඹීමට මාස 02 කට පෙර පාර්ලිමේන්තුව වෙත අයවැය වාර්තාව ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

විසර්ජන පනත ගැසට් නිවේදනයක් මගින් ප්‍රකාශයට පත් කරන්නේ ඇයි?

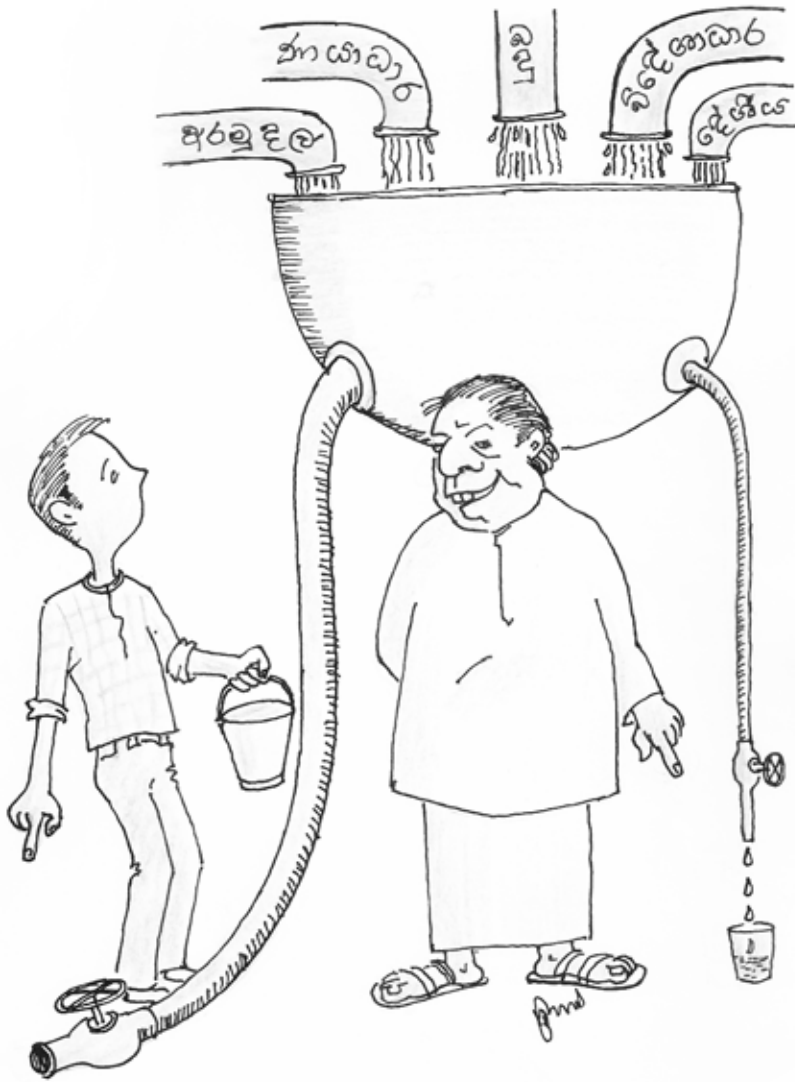
- එක් එක් මූල්‍ය වර්ෂයක් සඳහා අයවැයට අදාළ වන විසර්ජන පනත් කෙටුම්පත මුදල් අමාත්‍යවරයාට පාර්ලිමේන්තුවට අයවැය වාර්තාව ප්‍රකාශ කිරීමට හැකි වන පරිදි කල් ඇතිව ගැසට් නිවේදනයක් ලෙස මුද්‍රණය කර ප්‍රකාශයට පත් කළ යුතුය.
- විසර්ජන පනත් කෙටුම්පත ගැසට් නිවේදනයක් මගින් ප්‍රකාශයට පත් කිරීමෙන් බලාපොරොත්තු වන්නේ, මහජනතාවට රාජ්‍ය වියදම් පිළිබඳ දැන ගැනීමේ අවස්ථාව ලබා දීමයි. විසේම පාර්ලිමේන්තුව තුළ අයවැය වාර්තාව විවාදයට ගැනෙන අවස්ථාවේදී මහජන නියෝජිතයින් මගින් සිය අදහස් යෝජනා ඉදිරිපත් කිරීමට මහජනතාවට ඉඩ සැලැස්වීමයි.

අයවැය වාර්තාව පාර්ලිමේන්තුවට ලැබීමෙන් පසු

- අයවැය වාර්තාව පාර්ලිමේන්තුව වෙත ලැබීමෙන් පසු එය පාර්ලිමේන්තුව සතු ලියවිල්ලක් සේ සැලකෙයි.
- විසර්ජන පනත් කෙටුම්පත පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කිරීමෙන් පසු එය දෙවන වර කියවීමේදී මුදල් අමාත්‍යවරයා අයවැය කටාව ඉදිරිපත් කරන අතර පසුව අයවැය විවාදය පවත්වා ඒ පිළිබඳ ඡන්ද විමසීමක් සිදු කොට අයවැය සම්මත කරගැනීම සිදු වේ.

අය - වැය ක්‍රියාවලිය තුළ මහජන නියෝජිත කාර්ය භාරය

- විසර්ජන පනත් කෙටුම්පතේ අඩංගු කරුණු මහජනතාවට පැහැදිලි කර දීම සහ ඔවුන් දැනුවත් කිරීම.
- අයවැයට අදාළ ආර්ථික හා සමාජීය ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ මහජනතාවට, ජනමාධ්‍ය, විද්වතුන් සහ සිවිල් සංවිධාන ක්‍රියාධරයන් දැනුවත් කිරීම.
- මත විමසීම සහ ජනතා අදහස් පාර්ලිමේන්තු විවාදයේ ඉදිරිපත් කිරීම.
- ජනතා අදහස් පාර්ලිමේන්තු විවාදයේදී ඉදිරිපත් කිරීම වෙනුවෙන් රජයේ පාර්ශ්වය ඒ පිළිබඳ දැක්වූ ප්‍රතිචාර ගැන මහජනතාව වෙත සන්නිවේදනය කිරීම.
- ජනතා අදහස් හා විරෝධතා සැලකීමට ලක් නොවුණු අවස්ථාවන්හිදී තවදුරටත් ජනතාවට ඒ සඳහා ගතහැකි ක්‍රියාමාර්ග සඳහා මඟ පෙන්වීම.

අයවැය ක්‍රියාත්මක වීම

අයවැය ක්‍රියාත්මක වීම

නව මූල්‍ය වර්ෂයක් සඳහා පාර්ලිමේන්තුවෙන් අනුමත වූ අයවැය ක්‍රියාත්මක වන්නේ රාජ්‍ය භාණ්ඩාගාරය අදාල අමාත්‍යාංශ සහ දෙපාර්තමේන්තු වෙත ප්‍රතිපාදන ලබා දීමත් සමගය.

අයවැය ක්‍රියාත්මක වීම පියවර කිහිපයක එකතුවකි

- රජයේ අමාත්‍යාංශ, දෙපාර්තමේන්තු වෙත මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන ලබා දීම.
- පළාත් සභා වෙත මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන ලබා දීම.
- රාජ්‍ය ආයතන මගින් සිදුකරන මිලදී ගැනීම්වලදී භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා මුදල් ලබා දීම.
- අයවැය පිළිබඳ ගිණුම් පවත්වා ගෙන යාම.
- වසර අවසානයේ වර්ෂය පුරා සිදු වූ ආදායම් ලැබීම් හා වියදම් පිළිබඳව වාර්ෂික මූල්‍ය වාර්තාවක් නිකුත් කිරීම.
- අයවැය එක් එක් ආංශිකව මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන වෙන් කර ඇති ආකාරය සහ මුදල පිළිබඳව ආරම්භක අවදියේම එක් එක් ආයතනවල අයවැය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ බලධාරීන් සහ ජනතාව දැනුම්වත් විය යුතුයි.
- අයවැය පිළිබඳ එක් එක් ආයතන පිළියෙල කරන ලද ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම වියට අදාල වන කණ්ඩායම වෙත සම්ප්‍රේෂණය විය යුතුයි.
- එමෙන්ම උක්ත ක්‍රියාකාරී සැලසුම්වලට අදාල කාර්යභාරය පිළිබඳ දැනුම්වත් විය යුතුයි.
- අයවැය ක්‍රියාවලිය සමාලෝචන සඳහා අදාල ආයතන සමග සම්බන්ධ විය යුතුයි.

අයවැය ක්‍රියාත්මක වීමේ දී අපට කළ හැක්කේ මොනවාද ?

අයවැය ක්‍රියාත්මක වීමට පාර්ලිමේන්තුවේ අනුමැතිය ලබා දිය යුතුය. එමෙන්ම මුදල් අමාත්‍යවරයා වොරන්ට් බලපත්‍රයක් මගින් අනුමැතිය ලබා දිය යුතුය. එසේම මුදල් අනුමත වීමෙන් පසු අදාළ අමාත්‍යාංශ මෙන්ම රාජ්‍ය දෙපාර්තමේන්තු සඳහා මුදල් අමාත්‍යාංශය රාජ්‍ය භාණ්ඩාගාරය මගින් මුදල් නිකුත් කළ යුතුය. රාජ්‍ය භාණ්ඩාගාරයට ඒ ආකාරයෙන් ආදායම රැස් කිරීමට බදු ගෙවන්නන් ලෙස ජනතාව සෘජුවම සම්බන්ධය. එසේම ඒ මුදල් රාජ්‍ය මගින් වියදම් කරන්නේත් ජනතාවට වඩා හොඳ ජීවන තත්ත්වයක් ළඟා කර දීම සඳහාය. එනම්, හොඳ පාරවල්, ප්‍රවාහන සේවා පහසුකම් සහිත පාසල්, මහා පහසුකම් ඇති රෝහල් සහ නව රැකියා අවස්ථා යනාදී කාරණා බොහොමයක් වෙනුවෙනි.

විසේම රාජ්‍ය සම්පත් ඵලදායී ලෙස යොදා ගැනීමේ කාර්යක්ෂමතාව පවත්වාගෙන යාමටත් සම්පත් සහ මුදල් නාස්තිය වැළැක්වීමටත් මහජනතාව ලෙස අපටද වගකීමක් පැවරේ. අයවැය ක්‍රියත්මක වීමේදී දූෂණ හා අක්‍රමිකතා සිදුවන්නේ නම් අදාළ ආයතන සහ මහජන නියෝජිත පිරිස් හරහා පාර්ලිමේන්තුවට ඒ පිළිබඳ දන්වා සිටීම මහජනතාවගේ වගකීමකි. ප්‍රාදේශීය සහ පළාත් පාලන මට්ටමේදී අයවැය ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ අප නිසි ලෙස දැනුම්වත්ව සිටීම අත්‍යවශ්‍ය කරුණකි.

අයවැය ක්‍රියාත්මක වීමේදී සිදුවිය හැකි අක්‍රමිකතා හා දූෂණ මොනවාද?

- සම්පත් කාර්යක්ෂමව පරිහරණය නොකිරීම.
- සම්පත් හා මුදල් අයථා පරිහරණය.
- සම්පත් අරපිරිමැස්මෙන් යුතුව යොදා නොගැනීම.

මෙවැනි අක්‍රමිකතා හා දූෂණ පිළිබඳ අපට පැමිණිලි කළ හැක්කේ කාටද?

නීතියෙන් ඇති කරන ලද චරිත පැමිණිලි කළ හැකි ආයතන රාශියක් පවතී. අල්ලස්, දූෂණය පිළිබඳව නම් අල්ලස් හෝ දූෂණ කොමිෂන් සභාවට පැමිණිලි කළ හැකිය. වංචාවක් නම් පොලිස් වංචා විමර්ශන අංශයට පැමිණිලි කළ හැකිය.

මේ සඳහා නීතියෙන් පිහිටවන ලද ආයතන ගණනාවක් තිබේ. ඔම්බුඩ්ස්මන්වරයා, පාරිභෝගික සේවා අධිකාරිය, පොලිස් වංචා හා විමර්ශන අංශය, ජනාධිපති වංචා විමර්ශන ඒකකය, පාර්ලිමේන්තුවේ මහජන පෙත්සම් කාරක සභාව ආදිය නිදසුන් ලෙස දැක්විය හැකිය. ප්‍රධාන ගැටලුවක්ව පවතින්නේ මෙම ආයතනවල ක්‍රියාකාරීත්වය හා පැමිණිලි කිරීම ආදිය පිළිබඳ ජනතාව දැනුම්වත්ව නොසිටීමයි.

රාජ්‍ය වගවීම් භාරයේ අප සැම කෙනෙක්ම හවුල්කාරයෙක්/ පාර්ශ්වකරුවෙක් බව ඔබ දන්නවාද?

මේ වගවීම් භාරය සම්පූර්ණ කිරීමට ජනතාව ලෙස අපට රජයෙන් ප්‍රශ්න ඇසිය හැකිය.

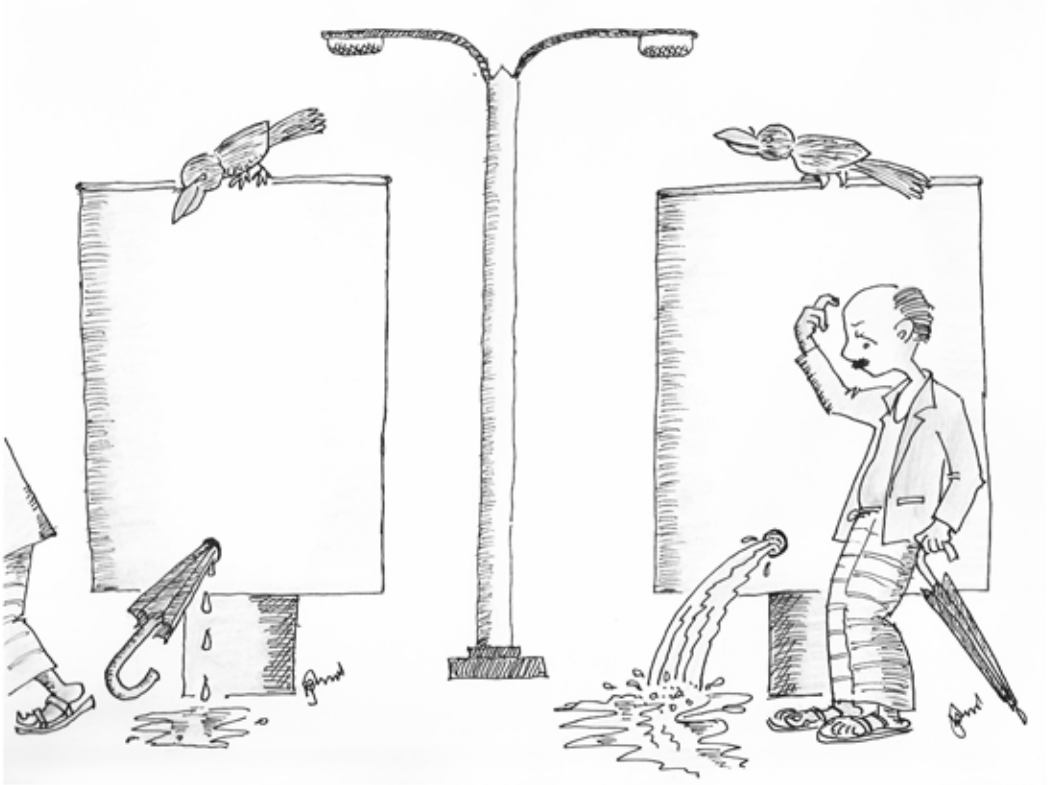
රජය සිය වගකීම් ක්‍රියාවේ යෙදවූයේ කෙසේද යන්න පැහැදිලි කිරීම සහ යුක්ති සහගත බවට කරුණු දැක්වීමේ වගකීම.

රජයක් ලෙස

- ඔබ කළේ කුමක්ද?
- ඔබ එසේ කළේ ඇයි ?
- ඔබගේ ක්‍රියාකාරීත්වය පවත්වාගන්නේ කෙසේද?
- ඔබ ඉන් ලබා ගත්තේ කුමක්ද?
- කරුණු අයහපත් අතට හැරුණේ නම් ඔබ ඒ සම්බන්ධයෙන් කළේ කුමක්ද?
- ඔබ සිදුකරන්නේ අප ඔබෙන් අපේක්ෂා කළ දේ ද?

රාජ්‍ය ආයතන (අමාත්‍යාංශ, දෙපාර්තමේන්තු සහ පළාත් පාලන ආයතන) අය වැය ක්‍රියාත්මක කරන්නේ කොහොමද ?

අය වැය වාර්තා සඳහා පාර්ලිමේන්තු අනුමැතිය ලැබීමෙන් පසුව, අයවැය වාර්තාවට අනුව වෙන්කළ මුදල් ප්‍රතිපාදන පිළිබඳව රාජ්‍ය භාණ්ඩාගාරය මඟින් උක්ත ආයතන වෙත දන්වා යවනු ලැබේ. ඒ අනුව එම ආයතනවල අදාල නිලධාරීන් එකී ආයතන ක්‍රියාත්මක කරන වැඩසටහන්වලට අදාළව ක්‍රියාකාරී සැලසුම් සකස් කරනු ලැබේ. මෙසේ සකස් කරන ලද ක්‍රියාකාරී සැලසුම් එම ආයතනවල ප්‍රධාන ගණකාධිකාරී හෝ මූල්‍ය කළමනාකරණ ප්‍රධානී මඟින් වැඩි දුරටත් අධ්‍යයනය කර ඒ සඳහා මුදල් අනුමත කිරීම සිදු වෙයි.

**රජයේ ආයතනවල
ප්‍රසම්පාදන හෙවත්
මලදී ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය**

රජයේ ආයතනවල ප්‍රසම්පාදන හෙවත් මිලදී ගැනීමේ සිදුවීමේ ක්‍රියාවලිය

ආර්ථික සහයෝගීතාව සහ සංවර්ධනය සඳහා වූ ආයතනයට (Organisation for Economic Cooperation and Development - OECD) අනුව මෙම ක්‍රියාවලිය පියවර කිහිපයකින් සිදු කෙරෙයි.

1. අවශ්‍යතාව කුමක්ද යන්න හඳුනාගැනීම
 2. මෙම අවශ්‍යතාවය සපුරාලීම සඳහා වඩාත්ම සුදුසු සේවා දායකයා කවුද යන්න හඳුනා ගැනීම.
 3. නියමිත අවස්ථාවට කලට වේලාවට සුදුසු මිලට සාධාරණ හා විවෘත භාවයකින් යුක්තව උක්ත භාණ්ඩය හෝ සේවාව ලබාදුන් බව තහවුරු කිරීම.
- මහජනතාව ලෙස රජය මගින් සිදුකරන ප්‍රසම්පාදන/ මිලදී ගැනුම් ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ අවදියෙන් දැනුම්වත්ව සිටීමත් දූෂණ හා අක්‍රමිකතා සිදුවන අවස්ථාවලදී මැදිහත් වීමත් ව්‍යවස්ථාපිතව වැළැක්වීමටත් අප දායක විය හැකිය.
 - ආර්ථික සහයෝගීතාව සහ සංවර්ධනය (OECD) ආයතනයේ 2000 වසරේ ඇස්තමේන්තුගත වාර්තා අනුව සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල රජයේ සෑම ස්ථරයකින්ම සිදු කෙරෙන ප්‍රසම්පාදන වීම රටවල දළ ජාතික නිෂ්පාදිතයෙන් 4.5% කි.
 - එම ආයතනය වැඩි දුරටත් සඳහන් කරන අන්දමට ප්‍රසම්පාදන/ මිලදී ගැනුම් වෙනුවෙන් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් ඇමරිකානු ඩොලර් බිලියන 826 ක මුදලක් වැය කරයි.

රාජ්‍ය ආයතන මගින් සිදුකරන සේවා සැපයීම සඳහා ප්‍රසම්පාදන අත්‍යවශ්‍ය වුවද එම ක්‍රියාවලිය දූෂණ/ අක්‍රමිකතාවල ගොදුරක් වීමේ ඉඩකඩක් ද පවතී.

රජයේ පවතින මූල්‍ය රෙගුලාසිවලට පරිබාහිරව ඇමතිවරයෙක් සෘජුව පාකිස්තානයෙන් මුදල් ආධාර ලබාගැනීමේ සිදුවීමක් වාර්තා වී තිබේ. (2014 අප්‍රේල් 06 සන්ඩේ ටයිම්ස් පුවත්පත)

පාකිස්තාන රජයේ අගමැති විසින් මෙරට කර්මාන්ත හා වාණිජ කටයුතු පිළිබඳ ඇමති රූෂාද් බද්දුදීන් ගේ අරමුදල් ඉල්ලා සිටීමට ප්‍රතිචාර දක්වමින් උතුරු පළාත තුළ මුස්ලිම් ජනතාවට නිවාස සාදා දීම පිණිස ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියනයක් පරිත්‍යාග කොට තිබේ.

මෙම අරමුදල ලබාගෙන තිබෙන්නේ මුදල් අමාත්‍යාංශයේ බාහිර සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුවද අතික්‍රමණය කරමිනි. පවතින සම්ප්‍රදාය වනුයේ යම්කිසි සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියක් සඳහා හිඟ මුදලක් පවතී නම් ඒ පිළිබඳ මුදල් අමාත්‍යාංශයේ බාහිර සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව දැනුම්වත් කර ඒ මඟින් ආධාර හෝ ණය මුදලක් දේශීය හෝ විදේශීය වශයෙන් අයදුම් කිරීමයි.

ඕනෑම රාජ්‍ය ආයතනයක භාණ්ඩ හෝ සේවා මිලදී ගැනීම් සිදුකිරීමේදී ඒ සඳහා අනුගමනය කළ යුතු නිශ්චිත ක්‍රමවේදයක් පවතී. මෙම ක්‍රියාවලිය පියවර කිහිපයකින් යුක්තය.

- 1. මිල ගණන් කැඳවීමට පෙර සිදුකළ යුතු දේ. (Pre bidding)
- 2. මිල ගණන් කැඳවීමේ ක්‍රියාවලිය.
- 3. මිලදී ගැනීම් ඇණවුමක් (Purchase Order) නිකුත් කිරීම.
- 4. මිලදී ගත් භාණ්ඩ හා සේවා පරීක්ෂාවට බඳුන් කිරීම.
- 5. අය විය යුතු මුදල් පිළිබඳ ගිණුම් වාර්තා පවත්වා ගැනීම.

මිල විමසීමට ප්‍රථමයෙන් සිදුකළ යුතු කටයුතු

සමහර රාජ්‍ය ආයතනවල ප්‍රසම්පාදන මිල දී ගැනීම් (Procurement) සඳහා වම ආයතනය තුළම අංශයක් පවතී. විවැනි අවස්ථාවකදී භාණ්ඩ හා සේවා මිලදී ගැනීම් සිදු කිරීමට අපේක්ෂා කරන අංශය මිලදී ගැනීම් ඇණවුමක් (Purchase Order) වම කාර්යය සඳහා බලය පවතින මිලදී ගැනීම් අංශයට යොමු කළ යුතුය. ඉන් අනතුරුව මිලදී ගැනීම් අංශය අදාල කටයුත්ත කළමනාකරණය කරනු ලැබේ.

මිලදී ගැනීම් අයදුම් කිරීම (Purchase Order) ඇතුළත් වන්නේ කුමන තොරතුරුද?

මිලදී ගැනීමට අපේක්ෂා කරන භාණ්ඩය හෝ සේවාවට අදාල පිරිවිතර (Specifications) මෙම මිලදී ගැනීම් අයදුම් කිරීමට ඇතුළත් වෙයි.

සමහර අවස්ථාවලදී මිලදී ගැනීම් අයදුම් කිරීම ලැබීමෙන් පසු මිලදී ගැනීම් අංශය අදාල සැපයුම්කරු වෙත මිලදී ගැනීම් ඇණවුමක් (Purchase Order) නිකුත් කරනු ලැබේ.

බොහෝ විට රාජ්‍ය ආයතන විලෙස සිදු කරන්නේ සෑම වසරකම පවත්වා ගෙන යනු ලබන සේවාවක් හෝ නිරන්තරයෙන් සිදුකරනු ලබන භාණ්ඩ මිලට ගැනීමක් සම්බන්ධයෙනි. ඇතැම් අවස්ථාවලදී උක්ත භාණ්ඩය හෝ සේවාව සඳහා අපේක්ෂිත මිලට වඩා බෙහෙවින් වැඩි මිල ගණන් කැඳවීමක් සිදුකරනු ලැබේ.

ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 100 ඉක්මවූ සම්මත ටෙන්ඩර් ක්‍රියාපටිපාටියෙන් බැහැර වූ රජයේ වියදම් (2015 ජනවාරි 08 දක්වා)

ව්‍යාපෘතියේ නම	ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ විස්තර	කොන්ත්‍රාත්කරු ආයෝජක	මුළු ආයෝජන	මුදල් අය කර ගැනීමේ ආකාරය සහ පනවා ඇති කොන්දේසි	මුදල් ලැබෙන මූලාශ්‍ර
දකුණු අධිවේගී මාර්ගය දිරිස කිරීම	දකුණු අධිවේගී මාර්ගය මාතර සිට බෙලි අත්ත දක්වා දිගු කිරීම	වයිනා ඒරෝ ටෙක්නොලොජි කෝපරේෂන්	ඇ.ඩොලර් මිලියන 804	මේ සඳහා අදාළ කොන්දේසි පිළිබඳ තවමත් සාකච්ඡා වෙමින් පවතී	එක්සිම් බෑන්ක් ඔෆ් වයිනා
පිටත වටරවුම් අධිවේගී මාර්ගය කඩවත සිට කෙරවළපිටිය	කි.මී. 9.32 වූ අධිවේගී මාර්ගය	මෙට්ලිප්කල් කෝපරේෂන් ඔෆ් වයිනා	ඇ.ඩොලර් මිලියන 520 (රු.බිලියන 67.9)	වසර 15 ක කාලයක් සහ තව වසර 5ක් අමතර	වයිනා එක්සිම් බෑන්ක් ඔෆ් වයිනා
හම්බන්තොට වරායේ සිට මත්තල ගුවන් තොටුපොල දක්වා අධිවේගී මාර්ගය ඉදි කිරීම	කි.මී. 25 වූ අධිවේගී මාර්ගය	වයිනා හාබර් ඉන්ජිනියරින්ග් කෝපරේෂන්	ඇ.ඩොලර් මිලියන 412 (රු.බිලියන 538)	වසර 15 ක කාලයක් සහ තව වසර 5ක් අමතර	එක්සිම් බෑන්ක් ඔෆ් වයිනා
හම්බන්තොට ජාත්‍යන්තර කලාපය තුල තෝරාගත් මාර්ග ඉදි කිරීම	ගුවන් තොටුපල, වරාය, ක්‍රිකට් ක්‍රීඩාංගනය, ආයෝජන කලාපය, සංචාරක කලාපය හා සම්බන්ධ කෙරෙන කි.මී.250ක මාර්ගය	වයිනා ස්ටේට් කන්ස්ට්‍රක්ෂන් ඉන්ජිනියරින්ග් කම්පැනි ලිමිටඩ්	ඇ.ඩොලර් මිලියන 252.5 (රු.බිලියන 33)	වසර 15 ක කාලයක් සහ තව වසර 5ක් අමතර	එක්සිම් බෑන්ක් ඔෆ් වයිනා
ගම්පහ, අත්තනගල්ල, මිනුවන්ගොඩ, ඒකාබද්ධ ජල සැපයුම් ව්‍යාපෘතිය	නිවාස 80,000 කට ජලය සැපයීම	වයිනා මැෂින්රි කෝපරේෂන්	ඇ.ඩොලර් මිලියන 229.5 (රු.බිලියන 30)	වසර 20 ක කාලයක් සහ තව වසර 5ක් අමතර	එක්සිම් බෑන්ක් ඔෆ් ඉන්ඩියා

මිල ගණන් කැඳවීමේ ක්‍රියාවලිය (Bidding Process)

මිල ගණන් කැඳවීමේ ක්‍රියාවලියක දී රජය මගින් අදාළ තාක්ෂණ මාර්ගෝපදේශ සහ උක්ත භාණ්ඩ හෝ සේවාවට අදාළ දළ මිල ඇතුළත් පිරිවිතර සහිත ලේඛනයක් සකස් කරනු ලැබේ. මෙලෙස මිල ගණන් කැඳවීමේ ක්‍රියාවලියට අදාළ හිතීර්ති අනුගමනය කිරීමට රජයේ මැදිහත් වීමෙන් විවෘත මිල ගණන් කැඳවීමේ ක්‍රියාවලියක් ආරම්භ කිරීම සිදුවිය හැකිය. (open Bidding Process) බොහෝ විට මෙවැනි විවෘත මිල ගණන් කැඳවීමේ ක්‍රියාවලියක් කළමනාකරණය කරනු ලබන්නේ ස්වාධීන ටෙන්ඩර් මණ්ඩලයක් මගිනි. කෙසේ වුවත් විවෘත මිල ගණන් කැඳවීමේ ක්‍රියාවලියක් සඳහා වැඩි මුදලක් සහ කාලයක් වැය වන බැවින් අපේක්ෂිත නිශ්චිත මිලට වඩා උක්ත භාණ්ඩ හෝ සේවාවේ මිල අඩු නම් මිල ගණන් කැඳවීමේ හිතීර්ති අනුව විවෘත දීර්ඝ කාලීන පියවරක් අවශ්‍ය නොවේ.

මිල ගණන් කැඳවීමේ ක්‍රියාවලිය සිදුවන ආකාරය

සැපයුම්කරුවන්ගේ මිල ගණන් ලැබීමෙන් පසු නිශ්චිත වේලාවකදී මුද්‍රා තබන ලද කවර බහා විවනු ලැබූ මිල ගණන් සහිත ලිපි විවෘත කර ඒ එක් එක් සැපයුම්කරුවන් ලබාදෙන භාණ්ඩය හෝ සේවාවේ මිල, ඔවුන් පිළිබඳ විශ්වසනීයත්වය සේවා පළපුරුද්ද ආදී සාධක සලකා බැලීමෙන් අනතුරුව සැපයුම්කරුවෙකු තෝරා ගනු ලැබේ.

සංවෘත මිල ගණන් කැඳවීමේ ක්‍රියාවලිය (Closed Bidding Process)

ආයතනයකට කලින් තෝරා ගත් සැපයුම්කරුවන් පිරිසකගෙන් පමණක් මිල ගණන් කැඳවීම් සිදු කෙරේ. මෙය අක්‍රමිකතාවක් ලෙස නොසැලකුණත් මේ හරහා අක්‍රමිකතා සිදුවීමේ ඉඩකඩ පවතී. ටෙන්ඩර් පටිපාටියේ සෑම අවස්ථාවකම මෙවැනි අක්‍රමිකතා සිදු වීමේ ඉඩකඩක් පවතී.

මිලදී ගැනීම් ඇණවුම් ගැන ඔබ දන්නවාද?

මෙය මිලදී ගැනීමක් සිදුකිරීමට බලාපොරොත්තු වන ආයතනය විසින් සම්පූර්ණ කිරීමෙන් අනතුරුව අදාළ භාණ්ඩය හෝ සේවාව සපයන ආයතනය විය ලබාදීමට පෙර එකී ආයතනය වෙත ඉදිරිපත් කරන අයදුම්පතකි.

මෙහි ඇතුළත් වන්නේ

- මිලදී ගැනීම් ඇණවුමට අදාළ විශේෂිත අංකය
- නැව් මගින් චිවත්තේ නම් චිවනු ලබන දිනය (Shipping Date)
- මුදල් ගෙවිය යුතු ලිපිනය (Billing address)
- ඇණවුමට අදාළ කාරණා (Order Terms)
- අවශ්‍ය භාණ්ඩය හෝ සේවාවට අදාළ ප්‍රමාණයන් සහ අදාළ ආදර්ශනය

අදාළ භාණ්ඩය හෝ සේවාව ලබා දීමෙන් මිලදී ගැනීම් ඇණවුම යොදා ගනිමින් අපේක්ෂිත භාණ්ඩය හෝ සේවා සපයා තිබේ දැයි පරීක්ෂා කළ හැකිය.

මිලදී ගැනීම් ඇණවුම් සේවාවලාභියා හා සේවා දායකයා යන දෙපාර්ශ්වයම වංචාවන්ට ලක්වීමෙන් ආරක්ෂා කරයි.

යම් අවස්ථාවක සේවාවලාභී ආයතනය ලබා දුන් භාණ්ඩය හෝ සේවාව ලබා දුන් පසු ප්‍රතිකේෂ කළ විට සේවාදායකයා මිලදී ගැනීම් ඇණවුම යොදා ගනිමින් තමන්ට සිදු වූ වැරද්දට චිරේචි නීතිමය ක්‍රියාමාර්ගයකට යොමු විය හැකිය.

පරීක්ෂා කිරීමේ වාර්තා (Inspection reports)

යම් ආයතනයක් භාණ්ඩ හෝ සේවා භාර ගැනීමට පෙර ඒ පිළිබඳ විශේෂඥ දැනුමැති තාක්ෂණ නිලධාරීන් විසින් අදාළ භාණ්ඩය හෝ සේවාව එක් ආයතනයේ භාණ්ඩ හෝ සේවා ඇණවුම් හා සැසඳෙන්නේ දැයි පරීක්ෂා කරනු ලැබේ. අයදුම් කරන ලද හා ආයතනය වෙත ලබා දුන් භාණ්ඩය හෝ සේවාවන් එක් ආයතනයේ භාණ්ඩය හෝ සේවාවන් අතර ඇති පරස්පරතා පිළිබඳ සටහන් වන්නේ මෙම පරීක්ෂා කිරීම් වාර්තා තුළයි. ඒ අනුව මිලදී ගැනීම් ඇණවුම් තුළ සඳහන් කළ අනුකූල නොවන භාණ්ඩයක් හෝ සේවා සැපයීම වැනි කාරණා නිසා අවසන් ගෙවීම වශයෙන් පොරොන්දු මුදලෙන් අඩු මුදලක් ගෙවීම වැනි ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කරනු ලැබේ.

ගෙවීම් පිළිබඳ ගිණුම් වාර්තා (Accounts Payable)

සේවාදායක ආයතනය උක්ත සේවාව හෝ භාණ්ඩය ඇණවුම් කරන ලද සේවාවලාභී ආයතනය වෙත ලබා දීමෙන් පසු එක් සේවා දායක ආයතනය, අයවිය යුතු මුදල දැක්වෙන ඉන්වොයිස් පත්‍රයක් නිකුත් කරනු ලැබේ. එවැනි ඉන්වොයිසියක භාණ්ඩය හෝ සේවාව පිළිබඳ තාක්ෂණ වාර්තා, ප්‍රමාණ හෝ ඒකක, එක් ඒකකයක මිල එහි විශේෂිත වූ අංකය සහ මිලදී ගැනීම් ඇණවුමේ අංකයද සඳහන් වේ. එම සේවාවලාභී ආයතනය එය ගෙවීම් පිළිබඳ ගිණුම්

වාර්තාවන්හි සටහන්කර ඇදූල සැපයුම්කරුගේ ගෙවීම සිදු කර ගිණුම සම්පූර්ණ කරයි.

ප්‍රසම්පාදන/ මිලදී ගැනීම් ක්‍රියාවලියේදී සිදු විය හැකි දූෂණ හා අක්‍රමිකතා

ටෙන්ඩර් පටිපාටියේ සෑම අදියරකදීම අක්‍රමිකතා සිදුවීමේ ඉඩකඩක් පවතී. මිල ගණන් කැඳවීම්වලට අදාලව සකස් කරන තාක්ෂණ මාර්ගෝපදේශ සෑදීමේදී බොහෝ විට අක්‍රමිකතා සිදුවීමේ වැඩි ඉඩකඩක් තිබේ.

ස්වාධීන ටෙන්ඩර් ක්‍රියාපටිපාටියකට යාමෙන් වැළැක්වීම සඳහා යම් සේවාවක් ලබා ගැනීම හෝ භාණ්ඩ මිලදී ගැනීම සඳහා සකස් කෙරෙන කොන්ත්‍රාත්තුව පියවර දෙකකදී සිදු කළ හැකිය. එහිදී මිල අඩු බවක් දැක්විය හැකි අතර පහසුවෙන් තමන් කැමති කොන්ත්‍රාත්කරුවන් දෙදෙනෙකු වෙත අදාල කොන්ත්‍රාත් ලබා දිය හැකි වෙයි. යම් කිසි කොන්ත්‍රාත්තුවක් තමන් කැමති සැපයුම්කරුවෙකු වෙත ලබා දීමට හැකි වන ආකාරයට තාක්ෂණ වාර්තා සැකසිය හැකිය.

මුදල් අමාත්‍යාංශ ලේකම් පී.බී. ජයසුන්දර මහතා පවසා ඇත්තේ විශාල ව්‍යාපෘති කිරීමේදී සම්ප්‍රදායික ටෙන්ඩර් පටිපාටි සඳහා කාලය මිඩංගු කළ නොහැකි බවයි. - සන්ඩේ ටයිම්ස් පුවත්පත (2014 මාර්තු 09)

ප්‍රසම්පාදන ක්‍රියාවලියේදී සිදුවිය හැකි දූෂණ හා අක්‍රමිකතා

- ප්‍රසම්පාදන ක්‍රියාවලිය අධීක්ෂණයේ නියුතු නිලධාරීන්ට සිය අභිමතය අනිසි ආකාරයෙන් යොදාගත හැකි වීමේ ඉඩක් ඇත. උදාහරණයක් ලෙස පොදුවේ භාවිතා කරන උපකරණ වන පරීක්ෂක ආදියෙහි මිල ප්‍රසිද්ධියේ ප්‍රකාශ වී ඇති නිසා එවැනි උපකරණ මිලදී ගැනීමේ පිරිවිතර සැකසීම් ඍජු හා නිවැරදි විය හැකිය. එහෙත් විශේෂිත භාණ්ඩ වන වෛද්‍ය උපකරණ ආදිය මිලදී ගැනීමේ ප්‍රතිපත්ති වඩාත් ලිහිල් බවින් යුක්ත වීම හේතුවෙන් දූෂණ සඳහා වැඩි අවස්ථාවක් සැලසෙයි.
- සැපයුම්කරුවෝද ප්‍රසම්පාදන / මිලදී ගැනීම් ක්‍රියාවලිය තුළ දූෂණ, වංචා, සඳහා ක්‍රියා කරති. උදාහරණයක් ලෙස ඉදිරිපත්වන සැපයුම්කරුවන් සියලු දෙනාම ඉහළ මිලක් ඉල්ලා සිටිති. ඒ අවස්ථාවේදී එක් සැපයුම්කරුවෙක් වියට මඳක් අඩුවෙන් සිය මිල නියම කොට කොන්ත්‍රාත්තුව ලබාගැනීමට කටයුතු කරයි.

- වෙළඳපොළ හවුල්කාර චක්‍රගතා ඔස්සේ යම් කිසි භාණ්ඩයක හෝ සේවා ඉල්ලා සිටින ප්‍රධාන කොන්ත්‍රාත් ආයතනය සමග කටයුතු කිරීමට එක් සැපයුම්කරුවෙක් යෝජනා කරයි. රාජ්‍ය සම්පත් බෙදා දෙනු ලබන්නේ රාජ්‍ය ආයතන වෙතය. එම ආයතනය අදාල රාජ්‍ය සම්පත් අතිසි ලෙස භාවිතා කරමින් වටවා, දූෂණ අක්‍රමිකතා සිදු කරන්නේ නම් ඒ පිළිබඳ දන්වා සිටිය හැකි ආයතන 38 ක් තිබේ.

- අල්ලස් දූෂණ හා විමර්ශන කොමිෂන් සභාව.
 - පාරිභෝගික කටයුතු අධිකාරිය.
 - රාජ්‍ය භාෂා කොමිෂන් සභාව.
- යනු එම ආයතනවලින් කිහිපයක් පමණි.

ජාතික ප්‍රසම්පාදන ආයතනයේ ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ ප්‍රකාශනයට නිකුත් කරන ලද ජනාධිපතිතුමාගේ පණිවුඩය*

සංවර්ධනය සෑම ක්‍ෂේත්‍රයකම ආවරණය වන පරිදි සමබරව සිදුවිය යුතු බවත් එහි ප්‍රතිලාභ රටේ සෑම සමාජ තල අතර සමසේ බෙදී යා යුතු බවත් ඒ අතරම ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වය ඉහළ නැංවිය යුතු බවත් ශ්‍රී ලංකා රජය විශ්වාස කරන අතර ඒ සඳහා ඉහළ ප්‍රමුඛතාවක් ලබා දී තිබේ. මේ අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල ලඟා කර ගැනීමට සංවර්ධන ක්‍ෂේත්‍රය කඩිනම් විනිවිදභාවයක් සහ සුපිළිපත් බවක් තිබිය යුතුය. භාණ්ඩ හා සේවා මිලදී ගැනීම්, මෙහිදී තීරණාත්මක සාධකයක් වේ.

ආයතනගත සංවර්ධන වැඩසටහන් සඳහා පොදු අරමුදල් සහ බැහැරින් ලැබෙන අරමුදල් මගින්ද මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන ලබා දෙනු ලැබේ. මේ තත්ත්වයට අදාළව සංවර්ධනය සඳහා මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන සපයන ආයතන හා කටයුතු කිරීමේදී අනුගමනය කළ යුතු මාර්ගෝපදේශ පැවතීම මෙහිදී ඉතා වැදගත් වේ.

ඒ අනුව ජනාධිපතිවරයාගේ නියෝගයක් මත ජාතික ප්‍රසම්පාදන ආයතනය ස්ථාපිත කරනු ලැබේ. ප්‍රසම්පාදන ක්‍රියාවලිය හා බැඳුණු ක්‍රියාකාරීත්වය අධ්‍යයනය කිරීම සහ ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා මා යටතේ පවතින මෙම ආයතනයට බලය හිමිවේ. ජාතික ප්‍රසම්පාදන ආයතනය ආරම්භ වී වසරකට පසුව ජාතික මට්ටමේ පොදු ප්‍රසම්පාදනයට අදාළ වාර්තා අධ්‍යයනය කරමින් මූල්‍ය ප්‍රතිපදාන ලබා දෙන ආයතනවල ක්‍රියාදාමයන්ට අනුකූල වන ආකාරයෙන් පොදුවේ පිළිගත හැකි ආකාරයට ප්‍රසම්පාදන පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ සැකසීම ප්‍රශංසනීය ප්‍රතිඵලයකි.

ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ ජාතික සංවර්ධනයේ සෑම පාර්ශ්වකරුවෙකුම සමස්ත සංවර්ධන ඉලක්ක මෙන්ම තනි ආයතනය සංවර්ධන අරමුණු අපේක්ෂිත කාලයටත් අඩු වියදමකින්ද ඉටු කරගැනීමට යොදා ගන්නා බව මගේ විශ්වාසයයි.

* Procurement Guidelines 2006 - Goods and Works - (National Procurement Agency)

**අයවැය ක්‍රියාත්මකවීම පිළිබඳ
පසු විචරම සිදුවන්නේ කෙසේද?**

අයවැය ක්‍රියාත්මකවීම පිළිබඳ පසු විපරම් සිදුවන්නේ කෙසේද?

සෑම මූල්‍ය වර්ෂයක් අවසන් වත්ම වම වර්ෂයට අදාළ අයවැය ගිණුම් වාර්තාව සෑම රාජ්‍ය ආයතනයක්ම රජයේ විගණකාධිපති දෙපාර්තමේන්තුව වෙත යොමු කළ යුතු වේ. වම ගිණුම් විගණකාධිපතිවරයා විසින් විගණනය කරනු ලබන සිය වාර්තා පාර්ලිමේන්තුව ලබාදිය යුතු වෙයි. දැනට රජයේ විගණකාධිපතිවරයා ප්‍රකාශයට පත් කොට තිබෙන්නේ 2012 සඳහා වූ විගණන වාර්තාවයි. මෙම වාර්තාව අන්තර්ජාලය මගින්ද අපට ලබාගත හැකිවේ.

වය වසේ වුවද මෙම වාර්තාව කියවා ඕනෑම කෙනෙකුට පහසුවෙන් වහි සඳහන් කරුණු පිළිබඳ අවබෝධ කරගත හැකිද? එලෙස වහි අඩංගු කරුණු පිළිබඳ අපට පැහැදිලි කරදිය හැක්කේ කාටද? එම කරුණු කොතරම් විශ්වසනීය බවකින් යුක්ත ද?

වහි අඩංගු කරුණු පිළිබඳ අප කළ යුත්තේ කුමක්ද? සැබවින්ම ඒ පිළිබඳව අපට යමක් කළ හැකිද?

මෙසේ අයවැය වාර්තා ගැන විපරම් කරන හා වාර්තා ලබාදෙන විගණකාධිපතිවරයා කවුද? ඔහු හෝ ඇයට පැවරී තිබෙන රාජකාරිය කුමක්ද?

විගණකාධිපතිවරයාගේ කාර්යයභාරය සහ ඔහු හෝ ඇයට කළ හැකි දේ ගැන කියවෙන්නේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 153 හා 154 වගන්තිවලය.

විගණකාධිපති (Auditor General)

දූෂණය සහ නාස්තිය රටක යහපාලනය අර්බුදයට යාමේ ප්‍රතිඵලයකි. රාජ්‍ය ආයතනවල මුදල් වියදම් කිරීමේ ක්‍රමවේදය දූෂිත එකක් වූ විට ඊට සමාන්තරව වම ආයතනවලින් සේවය ලබන මහජන අවශ්‍යතා ඉෂ්ට කිරීම අඩපණ වේ. ඒ තත්ත්වය වළක්වා ගැනීමේ අරමුණ ඇතිව විගණකාධිපති ධුරය පිහිටුවා ඇත.

රජයේ ආයතන පිළිබඳ නිවැරදි විගණන වාර්තා පාර්ලිමේන්තුවට ලබා දෙමින් යහපාලනය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා දායක වීම විගණකාධිපතිවරයාගේ කාර්ය භාරයයි. රාජ්‍ය ආයතනවල මූල්‍ය අක්‍රමිකතා ඇතොත් ඒවා අනාවරණය කිරීම ඔස්සේ නීතිමය පියවර ගනිමින් මූල්‍ය අක්‍රමිකතා වළක්වා ගැනීමට හැකි වීම මෙහි විශේෂත්වයයි.

විශ්ව විද්‍යාල හා පළාත් පාලන ආයතනවල දූෂණ පිළිබඳ අධිකාර පැහැවීමේ බලය විගණකාධිපති දෙපාර්තමේන්තුව සතුව පවතී. එම දෙපාර්තමේන්තුව යටතේ පිහිටුවා ඇති ප්‍රාදේශීය කාර්යාල මගින් මහජන පැමිණිලි ධාර ගැනීමටද පහසුකම් සලසා තිබේ.

විගණනයට ලක් කෙරෙන ආයතන

- රජයේ දෙපාර්තමේන්තු
- අධිකරණ සේවා කොමිෂන් සභා කාර්යාලය
- අමාත්‍ය මණ්ඩල කාර්යාල
- ආණ්ඩුවට පවරා ගෙන ඇති වෙළෙඳ ව්‍යාපාර
- රාජ්‍ය සංස්ථා
- පළාත් පාලන ආයතන
- මැතිවරණ කොමසාරිස් කාර්යාලය
- පාර්ලිමේන්තු මහ ලේකම් කාර්යාලය
- පරිපාලන කටයුතු පිළිබඳ පාර්ලිමේන්තු කොමසාරිස් කාර්යාලය
- රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභා කාර්යාලය

විගණකාධිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්යය සපුරා වන්නේ පාර්ලිමේන්තුවට ලබා දෙන විගණන වාර්තා සම්බන්ධයෙන් නීතිමය පියවර ගතහොත් පමණි.

රජයේ අයවැයෙහි වෙන් කරන ආදායම් සහ වියදම් පිළිබඳ ස්වාධීන පරීක්ෂණයක් කිරීමට ව්‍යවස්ථාපිත පුද්ගලයෙක් ව්‍යවස්ථාවේ 153 වගන්තියෙන් පත්කර තිබේ.

- විගණකාධිපතිවරයා ආදායම් වියදම් පරීක්ෂා කළ යුත්තේ කුමන රාජ්‍ය ආයතනවලද යන්න ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ සඳහන් කර ඇත.
- විගණකාධිපතිවරයා පරීක්ෂා කළ යුත්තේ කුමක් දැයි නිශ්චිතව සඳහන් නොකර විවෘත විෂය පථයක් වෙත යාමට ඉඩ සලස්වා තිබේ.
- විගණකාධිපතිවරයාට අවශ්‍ය ලියකියවිලි වාර්තා ලබා ගැනීමටත්, අදාල දේපලවලට පිවිස පරීක්ෂා කිරීමටත් අදාල පුද්ගලයන් ගෙන් පැහැදිලි කිරීම් ලබා ගැනීමටත් ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන් ඉඩ සලසයි.
- විගණකාධිපතිවරයා සිය වාර්තාව මුදල් වර්ෂයක් අවසන් වී මාස දහයක් ඉක්මවීමට මත්තෙන් පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කළ යුතුය. විය පාර්ලිමේන්තුව තුළ සභාගත කළ විට විය ප්‍රසිද්ධ වාර්තාවක් බවට පත්වේ. විය මහජනතාවට ලබා ගත හැකිය.
- විගණකාධිපතිවරයා විගණනයෙන් පසුව රාජ්‍ය සංස්ථා, පළාත් පාලන ආයතන සහ ව්‍යවස්ථාපිත මණ්ඩල පිළිබඳ සිය විගණන මතය ප්‍රකාශ

කරයි. ඔහු හෝ ඇය සිය විගණනය සිදු කරන්නේ මූල්‍ය මෙන්ම කාර්ය සාධනයද ආවරණය වන පරිදිය. රජයේ ආයතනවල කාර්ය සාධනය පරීක්ෂා කිරීම සහ ඒවා වාර්තා කිරීම ඉතා වැදගත් වේ. ඊට හේතුව රාජ්‍ය ආයතනවල කාර්ය සාධනයෙන් අපේක්ෂා කරන්නේ ජනතා සේවයක් හෝ සංවර්ධන කාර්යයක් වීමය. ඒ සඳහා එම ආයතනවලට ලබාදී ඇති සම්පත් කාර්යක්ෂමව ඵලදායී ලෙස අරපිරීමැස්මෙන් යුතුව පරිහරණය කර තිබේ දැයි දැන ගැනීම මහජනයා සතු අයිතියකි. එමෙන්ම විගණකාධිපති වාර්තාව පරිශීලනය සඳහා සුදුසු වාතාවරණයක් පුරවැසියන් සඳහා නිර්මාණය වී තිබිය යුතුය.

ආයතනයේ කාර්ය සාධනය පිළිබඳව මූල්‍ය තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමක් ගිණුම්වලින් සිදුවේ. මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් ආයතනයේ කටයුතු පිළිබඳ සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු වේ දැයි විගණකාධිපතිවරයා විසින් ප්‍රකාශයට පත්කරනු ලැබීම වැදගත්ය.

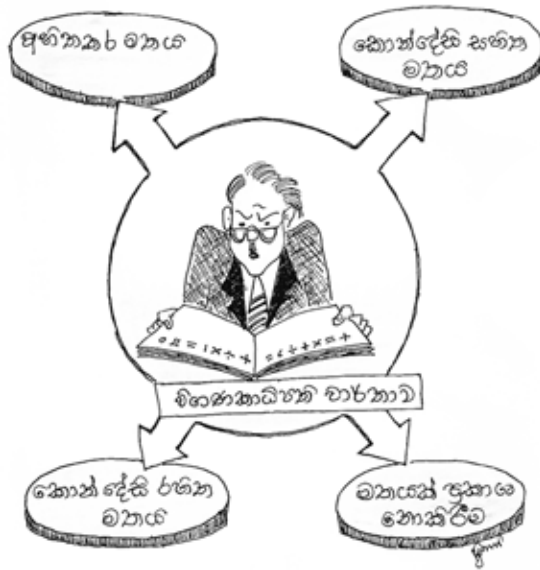
විගණකාධිපති වාර්තාව

වර්ෂය අවසානයේ මාස 10 ක් ඉකුත් වීමට පෙර විගණකාධිපති වාර්තාව පාර්ලිමේන්තුවේ සභාගත කළ යුතුයි. මෙම වාර්තාව සභාගත කළ විට එය ප්‍රසිද්ධ වාර්තාවක් බවට පත් වන අතර මහජනයාට ලබා ගැනීමට අවකාශ හිමි වේ.

ඉන්පසු මෙය කෝප් සහ කෝපා කමිටු වෙත ඉදිරිපත් කෙරේ. ඉන් අනතුරුව පාර්ලිමේන්තුවේ ස්ථාවර නියෝග 125 සහ 126 පරිදි රාජ්‍ය ආයතනවල කාර්ය සාධනය කළමනාකරණය, මූල්‍ය පාලනය පරීක්ෂා කිරීමට අදාළ ආයතනවල ප්‍රධානීන් කඳවුනු ලැබේ. විගණකාධිපති සහ මහා භාණ්ඩාගාරයේ නිලධාරීන් එයට සහය දෙයි. මෙම කමිටු මගින් පරීක්ෂා කිරීමෙන් අනතුරුව එම කමිටු පාර්ලිමේන්තුව වෙත වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කළ යුතුය. රාජ්‍ය ගිණුම් කාරක සභා වාර්තාව (COPA) හා රාජ්‍ය ව්‍යවසාය පිළිබඳ කාරක සභා වාර්තාව (COPE) යනුවෙන් හැඳින්වෙන්නේ එම වාර්තාය.

ගිණුම් පරීක්ෂා කර බලා විගණකාධිපතිවරයා සිටු ආකාරයකින් මත ප්‍රකාශ කරයි.

- අහිතකර මතය (Adverse Opinion)
- කොන්දේසි සහිත මතය (Qualified Opinion)
- කොන්දේසි රහිත මතය (Un Qualified Opinion)
- මතය ව්‍යාවහනය නැතහොත් මතයක් ප්‍රකාශ නොකර සිටීම (Disclaimer)

ඉදිරිපත් වූ ගිණුම්වලින් සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු වේ නම් කොන්දේසි විරහිත සතුටුදායක මතයක්ද විවැනි මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට අපහසු අන්දමේ යම් බලපෑමක් ඇති කරවන කරුණු තිබේ නම් කොන්දේසි සහිත මතයක්ද ප්‍රකාශ වෙයි. සත්‍ය වූ හා සාධාරණ වූ බවක් විගණන සාක්ෂිවල හොඳේ නම් අහිතකර මතයක් ද කිසිදු ආකාරයකින් මතයක් ප්‍රකාශ කළ හොඳක් විට මතය ව්‍යවහාර කිරීමක් ද සිදු කෙරේ.

විගණන මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට පහත සඳහන් කරුණු සපුරා ලිය යුතුය

- විගණනය සඳහා අවශ්‍ය සියලු තොරතුරු ලබාගැනීම
- නියමිත ආකෘතිවලට අනුකූලව මූල්‍ය වාර්තා සකස් කර තිබීම
- අදාළ නීති රීති මූලධර්මවලට අනුකූලව ගිණුම් පවත්වා ගෙන යාම
- ඉදිරිපත් කර ඇති මූල්‍ය වාර්තා සත්‍ය හා සාධාරණ වීම

විගණකාධිපති වාර්තාව පාර්ලිමේන්තුවේ සහගත කිරීමෙන් පසු එය පොදු මහජන ලියවිල්ලක් බවට පත්වේ. එහිදී එය මුද්‍රණය කිරීමට පාර්ලිමේන්තුව නියෝග කරයි.

විගණකාධිපති වාර්තාව ආශ්‍රයෙන් පාර්ලිමේන්තු කාරක සභා 02 ක් වන කෝප් සභ කෝපා කාරක සභා වැඩිදුරටත් අධ්‍යයනයන් සිදුකර විමසීම් සිදු කරයි.

විගණන වාර්තාව පිළිබඳ අපට සැහීමකට පත් විය හැකිද ?

විගණකාධිපතිවරයාට විමර්ශනය කළ හැක්කේ රජයේ පොදු ව්‍යාපාර පමණි. පූර්ණ හෝ අර්ධ වශයෙන් රජයේ අයිතිය සහිත සමාගම් යටත් වන්නේ සමාගම් පනතට වන අතර විගණකාධිපතිවරයාට මෙවැනි සමාගම් විමර්ශනය කිරීමට බලතල නැත. 2012 විගණකාධිපති වාර්තාව සඳහන් කරන පරිදි මෙවැනි සමාගම් 70ක් පවතින අතර ඒවායේ ප්‍රාග්ධනය රුපියල් බිලියන 40.26කි. 2012 වන විට පොදු ව්‍යාපාර යටතේ මෙවැනි සමාගම් 33 ක් ලියාපදිංචි වී තිබේ. - (2012 විගණකාධිපති වාර්තාව)

රජයේ ගිණුම් පිළිබඳ කාරක සභාව (COPA)

තේරීම් කාරක සභාව විසින් නම් කරනු ලබන මන්ත්‍රීන් තිස් එක් (31) දෙනෙකුගෙන් සමන්විතය.

මෙහි කාර්යභාරය වනුයේ පොදු වියහියදම් සඳහා පාර්ලිමේන්තුව ඉදිරියේ සභාව සුදුසු යැයි සලකන ගිණුම් ද ඒ ගිණුම් පිළිබඳ විගණකාධිපති වරයාගේ වාර්තාද ප්‍රාදේශීය බල මණ්ඩල පිළිබඳ විගණකාධිපතිවරයාගේ වාර්තා ද පරීක්ෂා කිරීමය.

කවර හෝ දෙපාර්තමේන්තුවක හෝ ප්‍රාදේශීය බල මණ්ඩලයක හෝ පරීක්ෂාවට භාජනය කරන ලද ගිණුම්, මුදල් තත්ත්වය, මුදල් කටයුතු පිළිබඳ කාර්ය පටිපාටි හා සාමාන්‍ය කළමනාකාරිත්වය ගැන ද ඒ අනුව පැන නඟින කවර හෝ කරුණක් ගැන ද මෙම කාරක සභාව පාර්ලිමේන්තුවට වාර්තා කළ යුතුය.

කාරක සභාව විසින් නියම කරනු ලබන කවර හෝ දෙපාර්තමේන්තුවක හෝ ප්‍රාදේශීය තත්ත්වය හා කළමනාකාරිත්වය පරීක්ෂාකර කාරක සභාවට වාර්තා කිරීම පිණිසද කාරක සභාවට අවශ්‍ය යැයි නැගී ගිය විටක කාරක සභාවේම සාමාජිකයින්ගෙන් සමන්විත අනුකාරක සභා පත් කිරීම කාරක සභාවට සිදුකළ හැකිය.

2007 විගණකාධිපති වාර්තාව ආශ්‍රයෙන්

ශ්‍රී ලංකා සීමෙන්ති සංස්ථාව

2.6 හඳුනා ගත් අලාභ

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණ සිදු කර ඇත.

ඒ) කොළඹ නගරයේ ගොඩනැගිල්ලක් ප්‍රතිසංස්කරණයට අදාලව ටෙන්ඩර් කැඳවීම වෙනුවෙන් පළ කරන ලද පුවත්පත් දැන්වීම් සඳහා රු. 31,194 වැය කර තිබේ. විධායක සභාවේ තීරණයක් මත උක්ත ටෙන්ඩර් අවලංගු කිරීම සඳහා රු.10,925 ක වියදමකින් පුවත්පත් දැන්වීම් පළ කර ඇත. ඒ අනුව මෙම තීරණ හේතුවෙන් ආයතනයට රු. 42,119 ක පාඩුවක් සිදු වී තිබේ.

බී) 1990 වර්ෂයේදී රුපියල් මිලියන 4.25 කට මිලට ගත් වාහන අමතර කොටස් විවෘත ස්ථානවල තැබීම හේතුවෙන් මළකඩ කෑමට සහ භාවිතා නොකළ හැකි තත්ත්වයට පත්ව ඇති බව අදාල වර්ෂයේ සිදු කරන ලද සමාලෝචනයේදී තීරණය කොට තිබේ.

සී) රු. 1,021,425 වටිනාකමකින් යුක්ත භාවිතයට නොගත් හිස් සීමෙන්ති උර 40,000 දැවිලි සහ තෙත බැඳීම හේතුවෙන් භාවිතයට නොගෙන ඉවතලීමට සිදුවන බවට ගිණුම් අංශය වාර්තා කරයි.

ඩී) විශ්‍රාමික පාරිතෝෂිකය ප්‍රමාද වී ගෙවීම හේතුවෙන් රු. 42,068 (Surcharge) නැවත අයකර ගැනීමක් සිදු කර තිබේ.

ලංකා බැංකුව

9) පරීක්ෂක

ලංකා බැංකුව (IBM /Informix) සර්වරයක්

i) රු. 5,139,463 වටිනාකමකින් යුත් භාණ්ඩ ටෙන්ඩර් කැඳවීමකින් තොරව මිලට ගෙන තිබේ. මේ සඳහා තාක්ෂණික කමිටු වාර්තාවක්ද ලබා ගෙන නොමැත. සභාපතිවරයාට අනුව යම් හේතු මත ටෙන්ඩර් පටිපාටියකට යොමු වී නැති අතර ඊට ආසන්නතම ක්‍රියා මාර්ගය වන අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය අනුමැතිය ලබා ගෙන ඇත. සස* බැංකුව රු.2,864,362ක වටිනාකමකින් යුත් මෘදුකාංගයක් ටෙන්ඩර් පටිපාටියක් සිදු නොකොට මිලට ගෙන ඇත. මිලදී ගැනීමෙන් පසුව භාණ්ඩ ලබා ගත් බවට වන සටහන (Goods received note – GRN) භාවිතා කර නොමැත. සභාපතිට අනුව "ටෙන්ඩර් පටිපාටියක් සිදු නොකර මිලට ගැනීම් සිදු කර ඇත්තේ උක්ත භාණ්ඩයේ සුවිශේෂී බව, අලෙවිය සිදු කරන වෙළෙඳුන් අඩු බැවින් සහ පැවති දැඩි අවශ්‍යතාව මතය.

ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරිය

නිවාස 100 කින් යුත් අවිස්සාවේල්ල මාණික්කාවත්ත නිවාස යෝජනා ක්‍රමය පහත සඳහන් නිරීක්ෂණ සිදු කර තිබේ.

i) කොන්ත්‍රාත්කරු 2002 දී ව්‍යාපෘතිය අත්හැර දමා තිබේ. මේ කරුණු සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ සංස්ථාව රුපියල් මිලියන 10.6ක් ගෙවිය යුතු අතර මෙතෙක් ඒ සඳහා හිතීමය ක්‍රියා මාර්ගයන්ට පිවිස නැත.

ii) ගිණුම් වාර්තා අනුව රුපියල් මිලියන 76.07 මේ වන විට ව්‍යාපෘතිය සඳහා වියදම් කර ඇති අතර සම්පූර්ණ කරන ලද නිවාස 75 ක් විකිණීම සඳහා නිවාස මූල්‍ය සංස්ථාවට ලබා දී ඇත. මේ සම්බන්ධ හෝ ගිවිසුමකට විළැඹ නැත.

පොදු ව්‍යාපාර පිළිබඳ කාරක සභාව (COPE)

මෙය තේරීම් කාරක සභාව විසින් නම් කරනු ලබන මන්ත්‍රීන් තිස් එක් දෙනෙකුගෙන් (31) යුත් කාරක සභාවකි. මෙම කාරක සභාවේ කාර්යය වනුයේ පාර්ලිමේන්තුව ඉදිරියේ තබන ලද රාජ්‍ය සංස්ථාවක හෝ කිසියම් ලිඛිත නීතියක් යටතේ ආණ්ඩුවට පැවරී ඇත්තා වූ වෙළෙඳ හෝ වෙනත් ව්‍යාපාරයක් පරීක්ෂාවට භාජනය කරන ලද ගිණුම්, අයවැය හා වාර්ෂික ඇස්තමේන්තු, මුදල් තත්ත්වය, මුදල් කටයුතු පිළිබඳ කාර්ය පටිපාටි හා සාමාන්‍ය කළමනාකාරිත්වය ගැන ද ඒ අනුව පැන නගින කවර හෝ කරුණක් ගැනද පාර්ලිමේන්තුවට වාර්තා කිරීමයි.

කාරක සභාව විසින් නියම කරනු ලබන රාජ්‍ය ආයතනයක සියලුම ගිණුම් අයවැය හා වාර්ෂික ඇස්තමේන්තු, මුදල් තත්ත්වය හා කළමනාකාරිත්වය පරීක්ෂා කර කාරක සභාවට වාර්තා ලබා ගැනීම පිණිස කාරක සභාවේම සාමාජිකයින්ගෙන් සමන්විත අනුකාරක සභා පත් කළ හැකිය.

කාරක සභා මෙන්ම අනුකාරක සභාවලටත් අයත් කාර්යයන් ඉටු කිරීම පිණිස කවර හෝ පුද්ගලයෙකු කැඳවා ප්‍රශ්න කිරීමේ බලයත් ලිපි, ලේඛන හෝ ලියවිලි මෙන්ම ගබඩා හා වෙනත් දේපලවලට පිවිසීමේ බලයත් හිමි වේ.

කාරක සභාවේ ගණ පූර්ණය සහිත මන්ත්‍රීන් 04 දෙනෙකු විය යුතුය. මේ එක් එක් කාරක සභාව විපක්ෂ මන්ත්‍රී නියෝජනයක්ද සහිතව කාරක සහිතයන් 31 දෙනෙක් ගෙන් සමන්විත වේ.

කෝප් (COPE) හෙවත් රාජ්‍ය ගිණුම් කාරක සභාව විමසීමට ලක් කරන්නේ අමාත්‍යාංශ, දෙපාර්තමේන්තු සහ පළාත් පාලන ආයතනවලට අදාළ කාර්ය සාධනය සහ ගිණුම් වාර්තා පිළිබඳවය.

මෙම කමිටු අදාළ ආයතනවල ආයතන ප්‍රධානීන් කැඳවා විගණකාධිපතිගේ නිරීක්ෂණ සහිතව ආයතනවල කාර්ය සාධනය/ කළමනාකාරිත්වය විෂයයෙහි විගණකාධිපතිගේ නිරීක්ෂණ පිළිබඳ විමසීමක් සිදුකෙරේ. එය පාර්ලිමේන්තුවේදී විවාදයට ගැනෙන අතර පාර්ලිමේන්තු සභාගත කරන ලද ලියවිල්ලක් ලෙස මුද්‍රණය වේ. එය කාරක සභා වාර්තාවක් ලෙසද සැලකේ.

රජයේ විගණන ක්‍රියාවලිය කොතරම් දුරට ජනතාවගේ තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතියට ගරු කරන්නේද ?

2014 මැයි මාසයේදී හම්බන්තොට වරාය හා මත්තල ගුවන්තොටුපොළ නැරඹීමට ගිය එක්සත් ජාතික පක්ෂ පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රී කණ්ඩායම පාර්ලිමේන්තුවෙන් ඉල්ලා සිටියේ උක්ත සංවර්ධන ව්‍යාපෘති පිළිබඳව හිසි විගණන වාර්තාවක් ලබා දෙන ලෙසය.

**අයවැය ක්‍රියාවලියේදී
පුරවැසි භූමිකාව**

අයවැය ක්‍රියාවලියේදී පුරවැසි භූමිකාව

අයවැය ක්‍රියාවලියේදී මහජනතාව, විද්වත් කණ්ඩායම්, සිවිල් සංවිධාන ක්‍රියාධරයන් හා දේශපාලනයේ නියුතු වූවන් ලෙස අප සියලු දෙනාටම පැවරෙන පොදු වගකීම් පවතී. රටේ සංවර්ධනය ක්‍රියාත්මක කිරීමට උපකාර වන අයුරින් නිසි වේලාවට අප ලබා ගන්නා සේවා සඳහා රජයට බදු මුදල් ලබා දීමත්, අපෙන් එලෙස ලබා ගන්නා මුදල් නිසි අයුරින් යොදා ගන්නවාද යන්න පිළිබඳව විමසිල්ලෙන් පසුවීමත් එසේ නොවන අවස්ථාවලදී ඒ පිළිබඳ අදාළ ආයතනවලට පැමිණිලි කර අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ගවලට එළඹීමත් එම වගකීම් අතර ප්‍රධාන වේ.

මෙහිදී මහජනතාව වශයෙන් අප සතු වගකීම වන්නේ

- අපේ බදු මුදල් ලබා ගත් ආකාරය සහ එය වියදම් කළ ආකාරය, අපේක්ෂිත අරමුණු සඳහා කාර්යක්ෂමව හා එලදායී ලෙස තිබුණේ දැයි සඳහන් ස්වාධීන වාර්තාවක් බැවින් එය කියවීම.
- මහජනතාවට අයවැය වාර්තාව සහ අදාළ අනෙකුත් තොරතුරු එමෙන්ම ලබා ගැනීමට සැලැස්වීම හා එම තොරතුරු පැහැදිලි හා සරල ආකාරයෙන් ජනතාවට ඉදිරිපත් කිරීම.
- විගණකාධිපති වාර්තාව පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ පසු එහි අඩංගු තොරතුරු, ගැටලු සහගත කරුණු පිළිබඳ ජනතාව දැනුම්වත් කිරීම සඳහා මාධ්‍යයට නිසි ක්‍රමවේදයක් පැවතිය යුතුය.
- එසේම විද්වත් මණ්ඩල හා සිවිල් සංවිධාන ක්‍රියාධරයන්ගේ වගකීම විය යුත්තේ අයවැයට අදාළ විසර්ජන පනත, විගණකාධිපති වාර්තාව ආදිය අධ්‍යයනය කර ජනතාව දැනුම්වත් කරන වැඩ පිළිවෙලක් සැකසීමය.
- අයවැයට අදාළ වාර්තා නිකුත් වීමෙන් පසු ඒ පිළිබඳව රජය ගන්නා ක්‍රියාමාර්ග හෝ නිශ්චිත ක්‍රියාමාර්ගයන්ට නොඑළඹීම පිළිබඳවද ජනතාව දැනුම්වත් කිරීමේ වැඩ පිළිවෙලක් පැවතිය යුතුය. අයවැය වාර්තා නිකුත් වීමෙන් පසු ඒවා මහජනතාවට පහසුවෙන් පිවිස ලබා ගත හැකි ස්ථාන වන පුස්තකාල, විශ්ව විද්‍යාල, හා කාර්යාලවලට නිකුත් කිරීම මුදල් අමාත්‍යාංශයේ වගකීමය.
- මහජනතාව ලෙස අයවැය ක්‍රියාවලියේදී සම්බන්ධ විය හැකි තවත් ආකාරයක් වන්නේ සහභාගිත්ව අයවැය සැකසීම සඳහා දායක වීමය.

ශ්‍රී ලංකාවේ අයවැය ක්‍රියාවලිය තුළ විනිවිදභාවයේ බිඳ වැටීමකට ලක් වී ඇති බව ජාත්‍යන්තර සමීක්‍ෂණ වාර්තාවක් පෙන්වා දෙයි.

2012 වසරේදී ඉන්ටනැෂනල් බජට් පාටිනර්ෂිප් මගින් චිලී දක්වන ලද සමීක්‍ෂණ වාර්තාවට අනුව 2008 වසර හා සසඳා බැලීමේදී (විනිවිද භාවය), මහජන සහභාගීත්වය යන කාරණා අතරින් ශ්‍රී ලංකාව 2012 වසර වනවිට අයවැය ක්‍රියාවලියේ පහත වැටීමක් පෙන්නුම් කරයි. මෙලෙස අයවැය හා සම්බන්ධ විනිවිදභාවයකින් රහිත වීමට අදාලව ශ්‍රී ලංකාව හා සමාන අගයන් ලබා ඇති අනෙක් රටවල් වන්නේ ඊජිප්තුව, මැසිඩෝනියාව, හයිජර් හා රොමානියා රාජ්‍යයන්ය.

රටවල් 100ක ආශ්‍රිතව සිදු කර ඇති මෙම සමීක්‍ෂණයට අනුව ශ්‍රී ලංකාව 2008 දී ලබා ගත් අගයන් පහළයාමෙන් තෙවැනි ස්ථානය හිමිකරගෙන ඇත. ඒ ලකුණු 21 කිනි. මෙහිදී සැමබියාව ලකුණු 32ක් ද ඊජිප්තුව ලකුණු 36ක් ද ලබා ඇත.

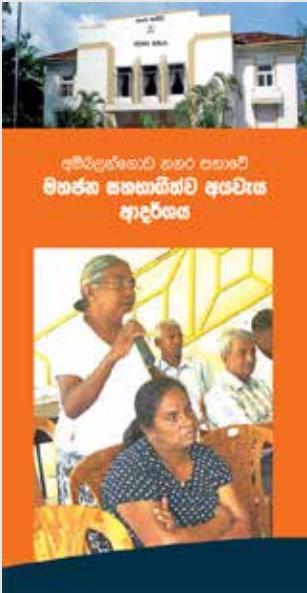
සහභාගීත්ව අයවැය සඳහා සැබවින්ම ජනතාවට සහභාගි විය හැකිද ?

මූල්‍ය කටයුතු පරිපාලනය තුළ සහභාගීත්වය වර්ධනයට උදව් දෙන අතරම වගකීම් සහගත බව සහ විනිවිද බව පවත්වා ගැනීමට සහභාගීත්ව අයවැය උපකාරී වේ. එසේම සහභාගීත්ව අයවැය මගින් ප්‍රාදේශීය පරිපාලනයේ මූල්‍ය කටයුතු විධිමත්ව ගිණුම්ගත කිරීම තහවුරු කිරීමත් එමගින් එම ආයතනවල හෝ ඉන් බැහැර පුද්ගලයන් ඒ ආයතනවල මූල්‍ය අයුතු ලෙස පරිහරණය කිරීම අඩු කිරීමත් සිදු වේ. මෙහි තවත් වැදගත් අංගයක් වනුයේ ප්‍රමුඛතා හඳුනා ගැනීමට මෙන්ම අයවැය සැකසීමේ ක්‍රියාවලියේදී ද නගරයේ අඩු ආදායම් ලාභීන් ඇතුළු ප්‍රජාව හවුල් කර ගැනීමය.

මේ සඳහා සහභාගි වන්නේ

- කාන්තාවන්, යෞවනයන්, දිළිඳු හා අවධානමට ලක්ව සිටින පිරිස් ඇතුළු පොදු ජනතාව
- ජාතික හා කලාපීය නියෝජිතයින්
- නාගරික හෝ ප්‍රාදේශීය සහ සාමාජිකයින්
- කටයුතු සංවිධානය කිරීම හා තොරතුරු ලබා ගැනීම/ ගොනු කිරීම සඳහා වගකීම දරන නගර සහ තාක්ෂණික කණ්ඩායම
- සිවිල් සමාජ නියෝජිත පිරිස්
- පුද්ගලික අංශයේ සංවිධාන යනාදියයි.

මහජන සහභාගීත්ව අයවැය පිළිබඳ අමීබලන්ගොඩ නගර සභා ආදර්ශය

නගර සභාව හැත්තම් ප්‍රාදේශීය සභාව වසරකට වරක් සකස් කර සම්මත කර ගන්නා අයවැය ලේඛනය මගින් අදාළ පළාත් පාලන ආයතන ඉදිරි වසරේදී ක්‍රියාත්මක කිරීමට බලාපොරොත්තු වන සංවර්ධන කටයුතු මොනවාද යන්නත්, ඒවාට වැය කරන මුදල් ප්‍රමාණයත් තීරණය කරනු ලැබේ. මෙම ක්‍රියාවලිය සිදුවිය යුත්තේ මහජන සහභාගීත්වය ඇතිවය.

අමීබලන්ගොඩ නගර සභාව විධිමත්ව සැලසුම් කළ වැඩ පිළිවෙලක් ඔස්සේ රූපියල් මිලියන 202ක තරමේ විශාල මුදලක් වියදම් කරන ආකාරය තීරණය කිරීමේ බලය විහි සැබෑ අයිතිකරුවන් වන ප්‍රදේශයේ මහජනතාවට ලබා දුන්නේය.

අය වැය සම්පාදන ක්‍රියාවලිය

- අමීබලන්ගොඩ නගර සභාවේ අයවැය සම්පාදන ක්‍රියාවලිය පටන් ගන්නේ අයවැයට මාස 08කට පමණ පෙර සිටිය. මුලින්ම සියලු අංශවලින් අයවැයට අවශ්‍ය මූලික තොරතුරු ලබා ගෙන එම තොරතුරු පුරෝකථනය කරන ලදී.
- නගර සභාවට “සංවර්ධන උපදේශන” සභාවක් පිහිටුවනු ලැබීය. මේ සඳහා එම පළාතේ ජීවත් වන දැන උගත් අත්දැකීම් සහිත ප්‍රජා නියෝජිතයන් පත් කෙරුණි.
- නගර සභාවේ ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශ 13ක ප්‍රජා මණ්ඩල පිහිටුවීම සඳහා ජනතාවට ආරාධනා කරන ලද්දේ පෝස්ටරයක් ප්‍රදර්ශනය කිරීම මගිනි.
- සෑම කොට්ඨාශයකටම ලිපි ගොනුවක් විවෘත කර ඒවා පවත්වා ගෙන යෑම සඳහා නිලධාරියෙකු බැගින් පත් කෙරුණි.
- කොට්ඨාශයට එක බැගින් ප්‍රජා මණ්ඩල පිහිටුවීමේ රැස්වීම පැවැත්වුණේ අදාළ නාගරික මන්ත්‍රීවරයාගේ මූලසුන යටතේ, පක්ෂ විපක්ෂ දේශපාලඥයන් මෙන්ම නගර සභා සභාපතිවරයාගේ සහභාගීත්වයෙනි. 2014 වසරට ඒ ඒ කොට්ඨාශවලට ඉටු විය යුතු සංවර්ධන අවශ්‍යතා ඉදිරිපත් කිරීමට ජනතාවට ආරාධනා කරන ලදී.

- ජනතා යෝජනා කොට්ඨාශ මට්ටමින් ලැයිස්තු ගත කරන ලද අතර ඒවාට ඇස්මේන්තු සකස් කළේ අදාළ නිලධාරීන්ය.
- ලැබුණු යෝජනා සංවර්ධන උපදේශක කාරක සභාවේදී ප්‍රමුඛතාව අනුව පෙළ ගස්වා මාසික සභා රැස්වීමේදී අනුමැතියට ඉදිරිපත් කෙරුණි.
- අවසන් ඇස්තමේන්තු සකස් කර අයවැය කටයුතු සඳහා මුදල් අංශයට ඉදිරිපත් කිරීමෙන් පසු සභාවේ අනුමත යෝජනා ලැයිස්තුව ප්‍රමුඛතාව අනුව අයවැය ලේඛනයට ඇතුළත් කරනු ලැබීය. අනතුරුව අවසන් ඇස්තමේන්තු සකස් කර අයවැය කටයුතු සඳහා මුදල් අංශයට ඉදිරිපත් කිරීමෙන් පසු අයවැය ලේඛනය සභා සම්මත කරන ලදී.

“අපි උත්සාහ කරන්නේ අපේ නගර වැසියන්ට උපරිම මට්ටමින් සේවාවක් ලබා දීමටයි. සභාවේ කටයුතුවලට ක්‍රියාකාරීව සම්බන්ධ වීම ජනතාවගේ අයිතියක්” සහභාගීත්ව අය-වැය පිළිබඳව අදහස් දක්වමින් අම්බලන්ගොඩ නගර සභා සභාපති හිතීඥ එම්.ඩබ්. අරුණ ප්‍රදීප් මහතා පවසයි.

අයවැය ක්‍රියාවලිය අධීක්ෂණය කළ යුත්තේ ඇයි?

අයවැය අනුමත වීමෙන් පසු පුරෝකථනය කළ ආකාරයට වියදම් සිදුවන්නේද? රජයට අපේක්ෂිත ආකාරයට ආදායම් ලැබෙන්නේද? එසේ නොලැබෙන්නේ නම් ඒ කුමන හේතු නිසාද ? අයවැය මඟින් පුරෝකථනය කරන ලද නමුත් යම් යම් වියදම් අදාළ කාරණයට පරිබාහිර දේ සඳහා යොදවන්නේද ? එසේ නම් ඒ ඇයි? ඒ ගැන මහජනතාව සහ ආණ්ඩුව නිසි ලෙස දැනුම්වත් වන්නේද? එසේ නොවන්නේ නම් මහජනතාව ලෙස අප සිදු කළ යුත්තේ කුමක්ද ?

දුර්වල මූල්‍ය කළමනාකරණය

සංවර්ධනය වෙමින් පවතින බොහෝ රටවල දුර්වල මූල්‍ය කළමනාකරණ ක්‍රමවේදයක් පැවතීම හේතුකොටගෙන රජයට ලැබෙන අරමුදල් මෙන්ම වියදම් ද නිසි ආකාරයෙන් සිදු කිරීම දුෂ්කර වේ. රාජ්‍ය භාණ්ඩාගාරය හෝ මුදල් අමාත්‍යාංශයට අදාළ මූල්‍ය වර්ෂය තුළ මුදල් සංසරණය වන ආකාරය පිළිබඳ පැහැදිලි අවබෝධයක් නොමැති අවස්ථාවල රජයේ ආයතනවලට වසරේ මුල් කාර්තු තුන තුළ අවශ්‍ය ප්‍රතිපාදන නොලැබී යාමට ඉඩ තිබේ. ඒ වෙනුවට අවසන් කාර්තුවේදී ප්‍රතිපාදන සියල්ලම ඒවැනි ආයතනයකට ලැබීම මඟින් රජයේ මුදල් අනවශ්‍ය ලෙස නාස්ති වීමට ඉඩ ඇත.

මූල්‍ය වංචා හා අක්‍රමිකතා

දුර්වල මූල්‍ය කළමනාකරණයක් පවතින අවස්ථාවලදී රාජ්‍ය නිලධාරීන්ට මහජන මුදල් අතිසි ලෙස යොදා ගැනීම පහසු වේ. විශේෂයෙන්ම රජයේ ක්‍රම සම්පාදන/ මිලදී ගැනුම් ක්‍රියාවලියේ පවතින අවිධිමත් බව මූල්‍ය අක්‍රමිකතා සිදු කිරීමට ඉඩ සලසයි.

අරමුදල් වෙන් කටයුතු සඳහා යෙදවීම

යම් අවස්ථාවලදී රජයේ අරමුදල් අනුමත කරන ලද වැඩසටහන වෙනුවෙන් ලබා නොදී වෙන් පරිබාහිර දෙයක් සඳහා යෙදවිය හැකිය.

රජයේ තැන්පතු අනපේක්ෂිත අවස්ථාවලදී වියදුම් සඳහා යොදා ගැනීම

බොහෝ අනපේක්ෂිත දරුණු ස්වාභාවික ව්‍යසන අවස්ථාවලදී රජය සතු තැන්පත් වියදුම් සඳහා යොදා ගැනේ.

රජයේ අරමුදල් ප්‍රමාණවත් නොවන අවස්ථා

යම් අවස්ථාවලදී සමහර වැඩසටහන් සඳහා ලබා දෙන මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන ප්‍රමාණවත් නොවන අවස්ථා ද තිබේ. මෙම කරුණු කෙරෙහි නිසි අවබෝධයක් පවතින්නේ නම් සිවිල් සංවිධාන සහ ප්‍රදේශයේ ප්‍රජා සංවිධාන, ප්‍රාදේශීය දේශපාලන නායකත්වය හා එක්ව රජයේ අයවැය ක්‍රියාවලිය අධීක්ෂණය කිරීමට අපටද එක් විය හැකිය. එලෙස නිසි අධීක්ෂණයක් සිදුවන විට රජයේ නිලධාරීන් මෙන්ම දේශපාලන නායකත්වයටද මූල්‍ය වංචා හා අක්‍රමිකතා පිළිබඳ නිසි පියවර ගැනීමටත් ඒවා සිදුවීම වැළැක්වීම වෙනුවෙන් ක්‍රියාත්මකවීමටත් සිදුවනු ඇත.

අයවැය ක්‍රියාවලිය අධීක්ෂණයට අපට සම්බන්ධ විය හැකිද ?

මහජනතාව ලෙස අපටද අයවැය අධීක්ෂණ ක්‍රියාවලියට සම්බන්ධ විය හැකිය. ඒ සමාජ විගණන කටයුතු සඳහා දායක වීම ඔස්සේය. මහජනතාව ලෙස අපට දායක විය හැකි කාර්යයක් වන්නේ අයවැය අධීක්ෂණ කමිටුවල කොටස්කරුවන් වශයෙන් හෝ සාමාජිකයන් වශයෙන් කටයුතු කිරීම තුළින් දූෂණය සඳහා ඇති ඉඩ ප්‍රස්ථා පහළ හෙළීමය. තමාගේ ප්‍රදේශයේ

සංවර්ධනයට යොදවන මුදලින් නිසි සංවර්ධනයක් ඉටු වන්නේ දැයි සොයා බලන ක්‍රමවේදය හඳුන්වන්නේ “සමාජ විගණනය” ලෙසය.

මේ ආකාරයට මහජන සහභාගිත්වය ඇති කිරීම මෙන්ම මහජනතාව රාජ්‍ය පාලනය හා රාජ්‍ය නිලධාරීන් සමඟ මහා සම්බන්ධයක් පවත්වා ගැනීම නිසා රාජ්‍ය නිලධාරීන්ට ද රහසිගත තත්ත්වයක් යටතේ කටයුතු කිරීම හා අසීමිත ලෙස සිය අභිමතයට අනුව කටයුතු කිරීම වෙනස් කිරීමට සිදුවෙයි. එසේම එමගින් දූෂණයට ලැබෙන ඉඩකඩද සීමා වෙයි.

නැගෙනහිර පළාතේ පුරනැගුම ව්‍යාපෘතිය මහජන විගණනය*

වරාච්චපත්තු ප්‍රාදේශීය සභාව විසින් උරුගාමම් නව ගම්මාන පාර ඉදිකරන විට කොන්ක්‍රීට් මිශ්‍රණය සඳහා ගඟේ වැලි යොදා ගත්තේය. කොන්ක්‍රීට් එකට සුදුසු ලොකු වැලි යොදා නොගෙන බිත්ති කපරාරුවට ගන්නා හීන් වැල්ල මෙහිදී භාවිත කරන ලදී. සමාජ විගණන කමිටු මේ ගැටලුව හඳුනා ගෙන ව්‍යාපෘති තක්සේරු කමිටු වෙත වාර්තා කළේය. වහා ක්‍රියාත්මක වූ එම කමිටුව වැඩ බිමට ගොස් පරීක්ෂා කර බලා ලොර් දොළහක ගං වැල්ල ආපසු හරවා යවා ඒ වෙනුවට හොඳ තත්ත්වයේ කොන්ක්‍රීට්වලට සුදුසු වැලි ගෙන්වා ගැනීමට කටයුතු කළේය.

පෝරතිවි පත්තු ප්‍රාදේශීය සභාවේ කුම්බලවත්ත මාණික්ක පුල්ලයාර් කෝවිල පාර එම ප්‍රදේශයේ සමාජ විගණන කමිටුව විසින් තක්සේරු කර වියට අදාල සමාජ ලකුණු (Social score card) සටහනක් සකස් කළේය. මෙලෙස සමාජ සේවා සපයන ආයතන පිළිබඳ සටහන් පිළියෙල කර පොදු ස්ථානවල ප්‍රදර්ශනය කිරීම හරහා එම ආයතනද තම සේවාව, කාර්යය සාධනය පිළිබඳ වටහා ගන්නා අතරම වඩාත් හොඳ සේවාවක් ලබා දීමටද නිරන්තරව උත්සාහ ගනී.

* පුර නැගුම ව්‍යාපෘතියේ ජනතා සහභාගිත්වය - සුභාෂිණී ලෝගනාදන් (හගර උදාව, පුර නැගුම 2013)

අයවැයට අදාළ නීතිරීති චක්‍රලේඛ

ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම් ප්‍රමිත (ශ්‍රී ල රා අ ගි ප්‍ර)

ඉහත කරුණු සම්බන්ධයෙන් වූ රාජ්‍ය ව්‍යාපාර අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්ගේ අංක 3/2013 සහ 2013.10.02 දිනැති චක්‍රලේඛය කෙරෙහි ඔබගේ අවධානය යොමු කරමි. ඒ අනුව පහත සඳහන් පරිදි රාජ්‍ය අංශය සඳහා වූ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 10ක් වමගින් හඳුන්වා දී ඇත.

01	ශ්‍රී ල රා අ ගි ප්‍ර 1	මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම
02	ශ්‍රී ල රා අ ගි ප්‍ර 2	මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශ
03	ශ්‍රී ල රා අ ගි ප්‍ර 3	ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති, ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල වෙනස්වීම් හා වැරදි ණය ගිණුම් පිරිවැය
04	ශ්‍රී ල රා අ ගි ප්‍ර 4	විදේශ විනිමය අනුපාතයන්හි වෙනස්වීම්වල බලපෑම්
05	ශ්‍රී ල රා අ ගි ප්‍ර 5	වාර්තා කරන දිනෙන් පසු වෙනස් වීම්
06	ශ්‍රී ල රා අ ගි ප්‍ර 6	දේපොළ පිරිසිදු හා උපකරණ
07	ශ්‍රී ල රා අ ගි ප්‍ර 7	ප්‍රතිපාදන, අසම්භාව්‍ය බැරකම් හා අසම්භාව්‍ය වත්කම්
08	ශ්‍රී ල රා අ ගි ප්‍ර 8	තොග
09	ශ්‍රී ල රා අ ගි ප්‍ර 9	
10	ශ්‍රී ල රා අ ගි ප්‍ර 10	අගය හුවමාරු ගනුදෙනුවලින් පැන නගින අය භාර

02. ජාත්‍යන්තරව පිළිගත් විශිෂ්ට පරිචයන්ට අනුකූලව පළාත් පාලන ආයතනවල සහ පළාත් සභාවල මූල්‍ය විශ්ලේෂණය සැලසුම් කිරීම හා කළමනාකරණය වැඩිදියුණු කිරීම පහසු කෙරෙන ගුණාත්මක මූල්‍ය ගිණුම්කරණය සහ වාර්තාකරණය සඳහා ආකෘතිමය රාමුවක් මෙම ගිණුම් ප්‍රමිත මගින් සැපයේ.

03. දැනටමත් උපවිත ක්‍රමය මත ගිණුම් තබන නිසා සියලුම පළාත් පාලන ආයතනවලට මෙම ගිණුම් ප්‍රමිත අදාළ වේ. උපවිත ගිණුම් ක්‍රමය මත ගිණුම් තැබීම ආරම්භ කළ පසු පළාත් සභාවලටද මෙම ගිණුම් ප්‍රමිත උපයෝගී කර ගත හැකිය.

04. සෑම පළාත් සභාවකම මෙම ගිණුම් ප්‍රමිත ක්‍රියාත්මක කිරීම පහසු කිරීම සම්බන්ධව දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකරණ ආයතනයේ රාජ්‍ය අංශය වන රාජ්‍ය මූල්‍ය ගණකාධිකරණ සංගමය සැලසුම් කරමින් පවතී.

05. සියලුම ගණකාධිකාරීන් හා මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම හා ඉදිරිපත් කිරීම හා සම්බන්ධ සියලුම නිලධාරීන් මෙම දැනුවත් කිරීමේ පාඨමාලාවට සහභාගි කරවා ඉන් උපරිම ප්‍රයෝජනය ගැනීමට සලස්වන්නේ නම් බෙහෙවින් අගය කරමි.

ආර්.ඒ.ඒ.කේ රණවක
ලේකම්
පළාත් සභා හා පළාත් පාලන අමාත්‍යාංශය

පිටපත- විගණකාධිපති

රාජ්‍ය මුදල් වකුලේඛ අංක- 01/2012

ප්‍රජා පාදක සංවිධාන සඳහා සෘජු කොන්ත්‍රාත් පැවරීමේ ක්‍රමය

ප්‍රජා පාදක සංවිධාන සඳහා සෘජු කොන්ත්‍රාත් පැවරීම සම්බන්ධව හිකුත් කර ඇති රාජ්‍ය මුදල් වකුලේඛ 452 හි සඳහන් උපදෙස් හා බැඳේ.

2. ප්‍රජා පාදක සංවිධානවලට රජයේ කොන්ත්‍රාත් පැවරීම සඳහා සුදුසුකම් තක්සේරු කිරීමේ නිර්නායකයක් ලෙස වීම සමිති ඉක්බාධි ආයතනයේ ලියාපදිංචි වීම අවශ්‍ය නොවේ.

3. ප්‍රජා පාදක සංවිධානවලට සෘජු කොන්ත්‍රාත් පැවරීමේදී බල පැවැත්වෙන කොන්දේසි සහ අනුගමනය කළ යුතු ක්‍රියා පිළිවෙත පහත දැක්වේ.

3.1 දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානියා සහ ප්‍රදේශයේ ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා විසින් නම් කරනු ලබන නියෝජිතයන් දෙදෙනෙකුගෙන් සමන්විත ත්‍රිපුද්ගල කමිටුවක් මෙහි 3.2 යටතේ සඳහන් කර ඇති සුදුසුකම් පරීක්ෂා කර සනාථ කිරීමෙන් අනතුරුව පහත සඳහන් ප්‍රජා පාදක සංවිධාන වෙත ඉදිකිරීම් වැඩ කොන්ත්‍රාත්තු පැවරිය හැකිය.

- I. සමෘද්ධි බලකායන්/ සමෘද්ධි සමිති
- II. විවිධ සේවා සමුපකාර සමිති
- III. සමුපකාර කම්කරු සමිති (කම්කරු සේවා සඳහා පමණක්)
- IV. ග්‍රාම සංවර්ධන සමිති
- V. පාසල් සංවර්ධන සමිති (බල සීමා ප්‍රදේශයට අදාළව පාසල් පරිශ්‍රයන්හි ක්‍රියාත්මක)
- VI. අනුමත ගොවි සංවිධාන
- VII. ග්‍රාමෝදය මණ්ඩල හා ප්‍රජා සංවිධාන සමිති (පළාත් පාලන ක්ෂේත්‍රයේ සංවර්ධන කටයුතුවලට දායක වන්නා වූ සමිති)
- VIII. ගැමිදිරිය මහජන සමාගම්
- IX. සහාධිපත්‍ය කළමනාකරණ අධිකාරිය යටතේ ලියාපදිංචි කරන ලද සහාධිපත්‍ය කළමනාකරණ සංස්ථා
- X. විහාරස්ථ කාර්යය සාධක සමිති (ස්වකීය විහාරස්ථාන හා දහම් පාසල් පරිශ්‍රයන්හි ක්‍රියාත්මක)
- XI. විහාරස්ථ දායක සභා (ස්වකීය විහාරස්ථාන හා දහම් පාසල් පරිශ්‍රයන්හි ක්‍රියාත්මක)
- XII. සමාජ සේවා අමාත්‍යාංශය යටතේ ක්‍රියාත්මක වන ජාතික වැඩිහිටි ලේකම් කාර්යාලයේ ලියාපදිංචි ග්‍රාමීය වැඩිහිටි කමිටු
- XIII. ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයාට සෘජුමක පත් විය හැකි දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන් විසින් හඳුනා ගන්නා ප්‍රජා සංවිධාන

3.2 මෙම ප්‍රජා පාදක සංවිධාන පිළිබඳව ඉහත කී කමිටුව විසින් පහත සඳහන් ලිපි ලේඛන පරීක්ෂා කර යෝග්‍යතාව සමාලෝචනය කිරීමෙන් අනතුරුව සුදුසු ප්‍රජා පාදක සංවිධානවලට වැඩ කොන්ත්‍රාත් පැවරීම නිර්දේශ කළ හැකිය.

- I. බැංකු ප්‍රකාශ හා අයිරා පහසුකම් අනුමත කරන සමෘද්ධි බැංකු, සමුපකාර බැංකු හෝ ග්‍රාමීය බැංකු වැනි මූල්‍ය ආයතන විසින් බැංකු සහ මූල්‍ය පහසුකම් ඇති බවට සනාථ කෙරෙන ලිපි ලේඛන

II. සමාන වැඩ පිළිබඳව පෙර පළපුරුද්දකමිවලට දායක වී ඇති බවට අදාළ සහතික හෝ ඉටු කර ඇති වැඩ

III. පිළිබඳව මෙන්ම ඒවායේ ප්‍රමිතීන් පිළිබඳව සෑහීමකට පත් විය හැකි සාක්ෂි

IV. අවුරුද්දකට පෙර පිරිනමන ලද නමුත් අසම්පූර්ණ කොන්ත්‍රාත්ද ඇතුළුව ඉකුත් වසර තුළ ඔවුන්ට පිරිනමන ලද කොන්ත්‍රාත් වැඩ පිළිබඳව අදාළ සමිතිය හිකුත් කර ඇති ප්‍රකාශයක් (කොන්ත්‍රාත් නාමය, ස්ථානය, සේවාදායක, කොන්ත්‍රාත්තුවේ වටිනාකම හා වර්තමාන තත්ත්වය)

V. අදාළ කාර්යය උප කොන්ත්‍රාත් නොදෙන බවට සමිතියෙන් හිකුත් කළ ප්‍රකාශයක් (උප කොන්ත්‍රාත්වල යෙදුනහොත් විවැනි සමිති/ සංවිධාන අසාධු ලේඛනගත කළ යුතුය)

3.3 කොන්ත්‍රාත්තුව පිරිනමන අවස්ථාවේදී අදාළ ප්‍රජා පාදක සංවිධානය කොන්ත්‍රාත් තුනකට වඩා වැඩි කොන්ත්‍රාත් ප්‍රමාණයක හිරත වී නොසිටිය යුතුය. එසේ වුවද ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයක් ආවරණය වන පරිදි පිහිටුවා ඇති යම් ප්‍රජා පාදක සංවිධානයක බල ප්‍රදේශය මුළු ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයම වන අවස්ථාවකදී සහ එම කොට්ඨාශයේ විවිධ ක්ෂේත්‍රයන්හි කොන්ත්‍රාත් වැඩ ඉටු කිරීමට ප්‍රමාණවත් මූල්‍ය, ශ්‍රම සහ ව්‍යවසායක හැකියාවන් ඇති බවට පෞද්ගලිකවම සෑහීමකට පත් වන අවස්ථාවක ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයාට දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයාගේ අනුමැතිය ඇතිව යම් ප්‍රජා පාදක සංවිධානයකට කොන්ත්‍රාත් තුනකට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක් ලබා දිය හැකිය.

3.4 පවරනු ලබන කොන්ත්‍රාත්තුව ප්‍රජා පාදක සංවිධානයේ/ සමිතියේ බල ප්‍රදේශ සීමාවන් තුළ විය යුතුය.

3.5 දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානියා, අදාළ දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයා හෝ ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා මෙම ප්‍රජා පාදක සංවිධානය විසින් කරනු ලබන කොන්ත්‍රාත් කටයුතු මනා ප්‍රමිතියකින් යුතුව සිදු කරනු බවටත්, අදාළ තාක්ෂණික අධීක්ෂණය සිදු කිරීමට අවශ්‍ය කටයුතු පිළියෙල කරන බවටත් වග බලා ගත යුතුය.

3.6 ඉටු කරනු ලබන කාර්යය පිළිබඳව ප්‍රජා පාදක සංවිධානයේ නම, එම ව්‍යාපෘතියට රජය දැරූ විශදම, ප්‍රජා පාදක සංවිධානයට කොන්ත්‍රාත්තුව ලබා දුන් ආයතනයේ නම, ප්‍රතිලාභීන් ගණන ආදී විස්තර සහිත නාම පුවරුවක් ප්‍රදේශයේ ප්‍රජාවගේ දැන ගැනීම සඳහා සකස් කළ යුතුය.

4. මෙයට අදාළව රජයේ ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ 3.9.1 ට අදාළව හිකුත් කර ඇති අතිරේක සහ රාජ්‍ය මුදල් චක්‍රලේඛ අංක 452 අවලංගු කරනු ලබන අතර ඒ වෙනුවට මෙම චක්‍රලේඛය පමණක් අදාළ කර ගන්නා ලෙස දැන්වීමි.

පී.බී. ජයසුන්දර
නාණ්ඩාගාර ලේකම්

අයවැය හා

පුරවැසියා

ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා

ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා යනු දූෂණය මැඩලීම සිය මූලික අරමුණ කරගනිමින් ලොව පුරා ක්‍රියාත්මකවන ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් හි ශ්‍රී ලාංකික නියෝජිතායතනයයි. ලොව පුරා රටවල් සියයකට අධික ප්‍රමාණයක් පුරා විහිදී ඇති ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් සමස්ත ජාලයම විහිවිදහාවය, වගවීම හා යහපාලන ප්‍රතිපත්ති ප්‍රවර්ධනය වෙනුවෙන් කැපවී ක්‍රියාකරයි.

ප්‍රාදේශීය පාලනය තුළ විහිවිදහාවය හා වගවීම ඉහළ නැංවීමේ වැඩසටහන

ප්‍රාදේශීය පාලන ආයතන හා විහි ප්‍රතිලාභීන්වන මහජනතාව අතර පවත්නා දුරස්ථතාවය අවම කරමින්, මහජනතාව පාලනයේ කොටස්කරුවන් බවට පත්කිරීමත්, ප්‍රාදේශීය පාලනය සඳහා පුළුල් මහජන සහභාගීත්වයක් ඇති කිරීමත්, ප්‍රාදේශීය සභා හා නගර සභා සඳහා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලන ගුණාංග විකේතරීමත් අරමුණු කරගනිමින් මෙම වැඩසටහන ක්‍රියාවට නංවනු ලැබේ.

ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා
අංක 183/5, හයිලෙවල් පාර, කොළඹ 06

දුරකථන - (94) 11 4369781
ෆැක්ස් - (94) 11 2514588
වෙබ් අඩවිය - www.tisrilanka.org

ISBN: 978 - 955 - 1281 - 68 - 7